

Parlamentul României

Camera Deputaților

C ă t r e,

Secretariatul General al Camerei Deputaților

Doamnei Silvia-Claudia MIHALCEA

Doamnă Secretar General,

În temeiul prevederilor art. 146 lit. a) din Constituție și în baza art. 15 alin. (1) din Legea 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, în numele semnatarilor, vă înaintăm **Sesizarea** la Curtea Constituțională cu privire la **Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.286/2009 privind Codul penal, precum și a Legii nr.78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție (PL-x nr. 406/2018)**, adoptată în data de 4.07.2018 de Camera Deputaților, în calitate de cameră decizională, solicitându-vă să o înaintați Curții Constituționale a României, la data depunerii.

Lider Grup PNL

Raluca TURCAN

Lider Grup USR

Claudiu NĂSUI

Lider Grup PMP

Eugen TOMAC

Domnului Valer DORNEANU,

Președintele Curții Constituționale

Stimate Domnule Președinte,

În conformitate cu prevederile art. 146 lit. a) din Constituția României și art. 15 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale a României, republicată, cu modificările și completările ulterioare, deputații menționați în anexa atașată formulăm prezenta

SESIZARE DE NECONSTITUȚIONALITATE

a pentru modificarea și completarea Legii nr.286/2009 privind Codul penal, precum și a Legii nr.78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție (PL-x nr. 406/2018) prin care vă rugăm să constatați neconstituționalitatea acesteia, în ansamblul său, deoarece Parlamentul României a procedat la adoptarea acesteia cu încălcarea dispozițiilor art. 1 alin.(3) și alin. (5), art. 61, art. 64 art. 69 alin. (2), art. 75, art. 147 alin.(4) și ale art. 148 din Constituția României

Situația de fapt

În data 18.04.2018 a fost prezentat în Biroul permanent al Senatului pentru dezbatere și aprobare inițiativa cu titlul : *Propunere legislativă privind punerea în acord a prevederilor Legii nr.286/2009 privind Codul penal, cu modificările și completările ulterioare, cu deciziile Curții Constituționale, Directivei (UE) 2016/343 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale, Directivei 2014/42/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor săvârșite în Uniunea Europeană*

Inițiativa este semnată de 179 de parlamentari de la grupurile PSD și ALDE, făcând parte din categoria legilor organice.

Propunerea legislativă are ca **obiect de reglementare** „modificarea și completarea Legii nr.286/2009 precum și a Legii nr.78/2000. Potrivit expunerii de motive, s-a avut în vedere punerea de acord a prevederilor acestui act normativ cu deciziile Curții Constituționale, precum și necesitatea transpunerii Directivei (UE) 2016/343 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale, Directivei 2014/42/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracționale săvârșite în Uniunea Europeană”.

Menționăm faptul că, după ce au avut loc dezbateri în cadrul *Comisiei speciale comună a Camerei Deputaților și Senatului pentru sistematizarea, unificarea și asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției*, în data de 3 iulie a.c. Senatul a adoptat această inițiativă, dar cu titlul modificat față de cel inițial, și anume: ***Lege pentru modificarea și completarea Legii nr.286/2009 privind Codul penal, precum și a Legii nr.78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție.***

În aceeași zi, de 3 iulie a.c., *Comisia specială comună a Camerei Deputaților și Senatului pentru sistematizarea, unificarea și asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției* a fost convocată din nou, și după dezbateri a adoptat un nou raport pentru a fi prezentat plenului Camerei Deputaților spre dezbateri și adoptare.

În data de 4 iulie a.c., raportul a fost prezentat în ședința de plen a Camerei Deputaților, iar după dezbateri amendamentelor admise și a celor respinse a fost adoptat.

I. PREAMBUL

În preambulul sesizării de neconstituționalitate vă învederăm, în temeiul art. 148 alin. (2) din Constituția României și art. 267 din TFUE, necesitatea sesizării Curții de Justiție a Uniunii Europene cu următoarea întrebare preliminară, indispensabile lămuririi pe fond a situației create prin legea criticată referitoare la compatibilitatea conținutului acesteia cu dispozițiile

Tratatului Uniunii Europene și a Tratatului de Funcționare a Uniunii Europene, implicit cu cele ale Cartei Fundamentale a Drepturilor Omului.

Pe de altă parte, ca urmare a aplicării art. 267(3) TFUE, vă solicităm să suspendați soluționarea sesizării noastre de neconstituționalitate până la pronunțarea unei hotărâri preliminare de către CJUE cu privire la întrebarea preliminară formulată.

Întrebări:

În susținerea sesizării noastre de neconstituționalitate ne întemeiem pe următoarele:

Întrebarea nr. 1

Procedura de control prealabil al constituționalității unei legi, procedură prevăzută de art. 15 din Legea nr. 47/1992 reprezintă un litigiu real în sensul art. 267 din TFUE?

Explicație: necesitatea acestei întrebări rezultă din analiza realizată în continuare asupra admisibilității cererii de înaintare a unor întrebări preliminare.

Întrebarea nr. 2

Art. 2 TUE, coroborat cu art. 4 TUE și principiul supremației dreptului Uniunii se opun adoptării și intrării în vigoare a unor măsuri naționale de ordin legislativ care ar avea ca efect violarea gravă a unei valori dintre cele prevăzute de art. 2 TUE, respectiv violarea statului de drept în ordinea juridică națională a unui stat membru al UE, (măsurile prevăzute de art I punctul 39, punctul 40 cu privire la alin 4 și alin. 6 precum și punctul 41 cu privire la alin. 4, literele a, c și d din Legea nr. 406/2018 adoptată de Parlament, prin care legiuitorul a restrâns în mod sever sfera de aplicare a infracțiunilor de mărturie mincinoasă și favorizare a infractorului)?

Explicație: Prin art. I, punctul 39, punctul 40 cu privire la alin 4 și alin. 6 precum și punctul 41 cu privire la alin. 4, literele a, c și d din Legea nr. 406/2018, legiuitorul a restrâns sever sfera de aplicare a infracțiunilor de mărturie mincinoasă și favorizare a infractorului.

Normele de incriminare ale celor două infracțiuni (în forma inițială) aveau o importanță deosebită întrucât asigurau buna desfășurare a procedurilor judiciare (indiferent de natura acestora – e.g. civile, administrative, penale) și contribuiau în mod substanțial la aflarea adevărului de către instanțele de judecată și la atragerea răspunderii persoanelor vinovate precum și la repararea unor prejudicii față de persoanele vătămate.

În opinia noastră, modificările legislative arătate vor avea ca efect decredibilizarea actului de justiție (pe de o parte) și încurajarea activităților ilicite care au ca scop împiedicarea actului de justiție (pe de altă parte) ceea ce ar contraveni obiectivului art. 2 din TUE, aducând o atingere iremediabilă statului de drept ca principiu democratic recunoscut la nivelul Uniunii. Totodată, necesitatea acestei întrebări rezultă din analiza realizată în continuare asupra admisibilității cererii de înaintare a unor întrebări preliminare.

Întrebarea nr. 3

Dispozițiile art. 2 - 4 din Convenția elaborată în temeiul articolului K.3 alineatul 2 litera c din Tratatul privind uniunea Europeană, privind lupta împotriva corupției care implică funcționari ai Comunităților Europene sau funcționari ai statelor membre ale Uniunii Europene trebuie interpretate în sensul că se opun măsurii naționale prevăzute de art. I pct. 22, 23 și 24 din Legea nr. 406/2018 aprobată de către Parlamentul României, prin care legiuitorul a condiționat infracțiunea de abuz în serviciu de obținerea unui folos material necuvenit pentru făptuitor sau pentru o rudă de până la gradul al II-lea inclusiv?

Explicație: abrogarea art. 132 din Legea nr. 78/2000 precum și condiționarea abuzului în serviciu prevăzut de Codul penal de obținerea unui folos material necuvenit pentru o rudă sau pentru un afin de până la Gradul al II-lea inclusiv pot reprezenta în opinia noastră o încălcare a articolelor 2-4 din Convenția menționată.

Potrivit art. 4 alin. 1 din Convenție, se observă că incriminarea faptelor de corupție prevăzute de art. 2 și 3 din Convenție – fără ca prin Convenție fapta să fie condiționată de primirea unui beneficiu de către o rudă – este obligatorie cel puțin pentru faptele săvârșite de miniștri, parlamentari, membrii celor mai înalte instanțe judecătorești sau membrii Curții de Conturi. În înțelesul Convenției, este suficient ca un terț să fi beneficiat de un avantaj de orice natură, sens în care reglementarea națională criticată apare ca fiind mai restrictivă

decât dreptul UE și, totodată, mai permisivă pentru persoanele care comit astfel de fapte antisociale.

Apreciem că este necesar a se răspunde de către CJUE în ce măsură art. 2-4 din Convenția arătată sunt aplicabile cu privire la infracțiunea de abuz în serviciu, infracțiune care este asimilată faptelor de corupție.

Întrebarea nr. 4

Art. 5 și art. 6 din Directiva 2014/42/UE trebuie interpretate în sensul în care se opun art. III și art. I pct. 50 din de Legea nr. 406/2018 aprobată de către Parlamentul României, prin care legiuitorul a impus cerințe mai restrictive pentru aplicarea confiscării extinse decât cele prevăzute de Directivă?

Explicație: se observă că legiuitorul național a impus cerințe mai restrictive decât cele prevăzute în Directivă pentru aplicarea confiscării extinse.

Apreciem că în acest caz se impune transmiterea întrebării preliminare pentru ca instanța europeană să poată analiza dacă norma edictată prin art. III și art. I pct. 50 din Legea nr. 406/2018 se încadrează în marja de apreciere a legiuitorului național ori, dimpotrivă, constituie o încălcare a Directivei.

Întrebarea nr. 5

Art. 2 TUE, coroborat cu art. 4 TUE și principiul efectivității se opun adoptării și intrării în vigoare a măsurii prevăzută de art. I, punctele 26 și 27 din Legea nr. 406/2018 aprobată de către Parlamentul României (prin care legiuitorul a redus termenele de prescripție în materie penală de o asemenea manieră încât o mare parte a proceselor penale din România nu vor mai putea fi finalizate ca urmare a intervenirii prescripției) măsură națională de ordin legislativ care ar avea ca efect violarea gravă a unei valori dintre cele prevăzute de art. 2 TUE, respectiv violarea statului de drept în ordinea juridică națională a unui stat membru al UE?

Explicație: Reducerea termenelor de prescripție la 6 și respectiv 8 ani, coroborată cu reducerea termenului special de prescripție la jumătate (alin. 3 al art. 155 Cod penal), va avea ca efect în opinia noastră încetarea proceselor penale având o complexitate deosebită și, în același timp, zădărnicierea soluționării unor astfel de cauze în viitor.

Apreciem că măsura legislativă reprezintă un veritabil obstacol pentru aplicarea legii în cauzele economice complexe (fraudarea unor fonduri europene, fraudarea unor fonduri publice, infracțiuni de corupție, delapidare, fals, etc), cauze în care probatoriul necesar este unul în egală măsură complex. Totodată, subliniem că organele de urmărire penală și instanța sunt obligate să respecte drepturile procesuale ale părților și că, la acest moment, o mare parte a procedurilor judiciare nu vor putea fi finalizate în termenele de prescripție, rezultând astfel că legea penală va fi lipsită de finalitate iar valorile ce trebuiau ocrotite nu vor putea fi în mod efectiv protejate.

În acest context, apreciem că este necesară transmiterea întrebării preliminare către CJUE, astfel încât să se verifice dacă art. 4 TUE și principiul efectivității se opun adoptării și intrării în vigoare a unor măsuri naționale de ordin legislativ care ar avea ca efect violarea gravă a unei valori dintre cele prevăzute de art. 2 TUE prin lipsirea de finalitate a procedurilor penale într-un stat membru impunând un obstacol la realizarea obiectivelor Tratatului. Apreciem că deși prescripția se circumscrie în mod normal principiului autonomiei procedurale a statelor membre, în temeiul principiului efectivității nu le este permis acestora să impună măsuri atât de restrictive încât să facă inutil obiectivul Tratatului.

Motive în susținerea admisibilității procedurii privind întrebarea preliminară:

1 Adresarea unor întrebări preliminare de către o instanță de ultim grad de jurisdicție - principii esențiale și condiții de admisibilitate

(1) Procedura hotărârilor preliminare reprezintă o formă de dialog între instanțele naționale și Curtea de Justiție a Uniunii Europene („CJUE”), asigurând eficiența și uniformitatea aplicării dreptului comunitar .

(2) Astfel, în temeiul dispozițiilor art. 267 (fostul articol 234 TCE) din Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene („TFUE”) , CJUE este competentă să se pronunțe cu titlu preliminar cu privire la interpretarea dreptului Uniunii Europene, sistemul trimiterilor preliminare reprezentând un mecanism fundamental al dreptului Uniunii Europene, menit să confere instanțelor naționale mijloacele de a asigura o interpretare și o aplicare uniformă a acestui drept în toate statele membre.

(3) În ceea ce privește condițiile de admisibilitate ale unei cereri de sesizare a CJUE cu întrebări preliminare, precum și evaluarea îndeplinirii lor, din interpretarea art. 267 TFUE se disting două ipoteze, în funcție de care se poate admite o marjă de apreciere a instanței naționale asupra utilizării acest instrument mai extinsă sau mai restrânsă.

(4) Astfel, în cazul în care apreciază că o hotărâre preliminară a CJUE le este necesară pentru a pronunța o hotărâre, abordarea este diferită: spre deosebire de (i) instanțele care, nefiind de ultim grad, pot în temeiul art. 267 alin. (2) TFUE să aleagă dacă să ceară sau nu Curții să se pronunțe, (ii) în cazul în care se invocă într-o cauză în fața unei instanțe de ultim grad de jurisdicție o întrebare privind interpretarea și aplicarea dreptului comunitar, aceasta este, conform art. 267(3) TFUE, ținută să sesizeze CJUE.

(5) În ceea ce privește prezenta procedură, nu există dubiu cu privire la aplicarea art. 267 alin. (3) TFUE în contextul în care ne regăsim în situația unei proceduri în fața unei instanțe cu unic grad de jurisdicție.

(6) De asemenea, nu există dubiu cu privire la demararea mecanismului preliminar în temeiul art. 267 TFUE de către Curtea Constituțională a României, deoarece aceasta este o instanță în sensul dreptului Uniunii, CJUE admițând în mod repetat întrebările preliminare adresate de instanțele constituționale ale statelor membre și implicit întrebările adresate de CCR, în cauza C-673/16, Coman.

(7) În Cauza Kobler , CJUE a subliniat importanța principiului stabilit de art. 267 alin. (3) din Tratat:

„Este necesar să se sublinieze în această privință că o instanță de ultim grad de jurisdicție reprezintă prin definiție ultima instanță în fața căreia persoanele particulare pot invoca drepturile care le sunt recunoscute de dreptul comunitar. O încălcare a acestor drepturi printr-o hotărâre a unei astfel de instanțe care a devenit definitivă nu mai poate, în mod normal, face obiectul unei modificări, iar persoanele particulare nu pot fi lipsite de

posibilitatea de a angaja răspunderea unui stat pentru a obține în acest mod protecția juridică a drepturilor lor.

În plus, în special pentru a evita ca drepturile conferite persoanelor particulare de dreptul comunitar să fie ignorate, o instanță ale cărei hotărâri nu pot face obiectul unei căi de atac în dreptul intern este obligată să sesizeze Curtea, în temeiul articolului 234 CE paragraful al treilea.”

(8) Principiul stabilit de art. 267 alin. (3) TFUE este reluat într-o formă mai nuanțată și în Recomandările CJUE în atenția instanțelor naționale, referitoare la efectuarea trimiterilor preliminare, conform cărora, odată stabilită necesitatea unei hotărâri preliminare pentru pronunțarea unei hotărâri de către instanța națională, instanțele naționale de ultim grad sunt ținute de obligația sesizării CJUE, cu excepția cazului în care nu sunt îndeplinite următoarele condiții, ce reies și din jurisprudența CJUE :

(i) să nu existe jurisprudență în materia respectivă (sau în contextul eventual nou să existe o îndoială reală cu privire la posibilitatea de a aplica în speță această jurisprudență) sau

(ii) interpretarea corectă care trebuie dată normei de drept în cauză să nu fie evidentă.

(9) În plus, după cum a confirmat CJUE, instanțelor de ultim grad de jurisdicție le rămâne aceeași putere de apreciere cu privire la necesitatea recurgerii la acest instrument pentru a pronunța o hotărâre - respectiv, întrebarea să fie pertinentă (să aibă influență asupra soluționării cauzei):

„În măsura în care nu există nicio cale de atac împotriva deciziei unei instanțe naționale, aceasta are, în principiu, obligația de a sesiza Curtea în sensul articolului 267 al treilea paragraf TFUE atunci când o întrebare privind interpretarea Tratatului este invocată în fața sa.

Din raportul dintre al doilea și al treilea paragraf ale articolului 267 TFUE rezultă că instanțele vizate de al treilea paragraf se bucură de aceeași putere de apreciere ca toate celelalte instanțe naționale pentru a evalua dacă, pentru a pronunța o hotărâre, este necesară o decizie asupra unui aspect de drept comunitar. Prin urmare, aceste instanțe naționale nu sunt obligate să trimită o întrebare referitoare la interpretarea dreptului Uniunii formulată în cauza dedusă judecării lor în cazul în care respectiva întrebare nu este pertinentă, respectiv, în alți termeni, în cazul în care, indiferent care ar fi răspunsul la această întrebare, nu ar

putea avea nicio influență asupra soluționării litigiului (Hotărârea din 6 octombrie 1982, Cilfit și alții, 283/81, Rec., p. 3415, punctul 10).

Dimpotrivă, în cazul în care instanțele naționale constată că este necesară recurgerea la dreptul Uniunii pentru soluționarea litigiului cu care au fost sesizate, articolul 267 TFUE le impune acestora, în principiu, obligația de a sesiza Curtea pentru orice problemă de interpretare care se pune (a se vedea Hotărârea Cilfit și alții, citată anterior, punctele 11-20) .

(10) Aprecierea instanței de ultim grad asupra pertinentei și utilității unui răspuns al CJUE pentru soluționarea cauzei trebuie înțeleasă în strânsă legătură cu scopul pentru care a fost instituită obligativitatea sesizării CJUE, respectiv necesitatea împiedicării adoptării într-un stat membru a unei interpretări jurisprudențiale contrare dreptului Uniunii .

(11) În concluzie, trimiterea de către Curtea Constituțională a unei întrebări preliminare constituie singurul instrument adecvat pentru a garanta corecta și unitara aplicare a dreptului Uniunii Europene în acest caz: este ridicată o nouă problemă de interpretare ce prezintă un interes general pentru aplicarea uniformă a dreptului Uniunii în toate statele membre, neexistând, în prezent, jurisprudență care să ofere un răspuns clar în contextul dat.

(12) În concluzie, pentru evaluarea admisibilității cererii de trimitere a întrebărilor preliminare, trebuie analizată îndeplinirea următoarelor condiții:

- (i) să fie vorba despre interpretarea tratatului sau a actelor adoptate de instituțiile, organele, oficiile sau agențiile Uniunii;
- (ii) să nu existe jurisprudență în materia respectivă care să poată fi aplicată în cazul dat;
- (iii) interpretarea corectă care trebuie dată normei de drept în cauză să nu fie evidentă;
- (iv) întrebarea să fie pertinentă/ să aibă influență asupra soluționării cauzei (răspunsul Curții fiind necesar pentru pronunțarea unei hotărâri în cauzei).

Cererea de înaintare a unor întrebări preliminare (i) vizează interpretarea unor dispoziții din Tratat și din normele de drept derivat ale UE, cu privire la care (ii) nu există jurisprudență care să poată fi aplicată în cazul dat și pentru care (iii) interpretarea corectă nu este evidentă

(13) Cu titlu preliminar, învederăm faptul că pe rolul CJUE există în prezent o cauză având ca obiect interpretarea art. 7 TUE, în contextul Propunerii motivate a Comisiei Europene prin care a fost invitat Consiliul Uniunii să constate existența unui risc clar de violare gravă, de către Republica Polonia, a unei valori dintre cele vizate de art. 2 TUE, respectiv cauza C-216/18.

(14) Având în vedere că, în prezenta procedură, Curtea Constituțională trebuie să efectueze un control de constituționalitate a priori asupra unei legi care intră în conflict cu normele dreptului Uniunii de rang constituțional, respectiv art. 2 și 4 din TUE, riscul afectării valorilor democratice impuse de Uniunea Europeană este foarte ridicat.

(15) Astfel cum reiese din jurisprudența CJUE cu privire la raportul dintre controlul de constituționalitate și cel de convenționalitate, instanța Uniunii a stabilit în mod ferm, raportat la principiul supremației dreptului Uniunii, faptul că, în situația în care dreptul național în cauză pune în aplicare normele Uniunii, există o obligație a judecătorului național constituțional de a da prioritate controlului conformității cu dreptul Uniunii, efectuat de CJUE.

(16) În contextul prezentei proceduri, principiul supremației dreptului Uniunii impune necesitatea adresării întrebărilor preliminare și declanșării mecanismului prevăzut de art. 267 TFUE, ca unică modalitate de asigurare a conformității măsurilor naționale cu dreptul Uniunii și a efectivității dispozițiilor TUE.

(17) În ceea ce privește controlul a priori de constituționalitate, conform art. 11 din Legea nr. 47/1992, Curtea Constituțională are în competența sa realizarea unui control de constituționalitate a legilor, acest control putând fi:

- Anterior promulgării legii – a priori – art. 146 lit. a) din Constituție;
- Ulterior promulgării legii – a posteriori art. 146 lit. d) din Constituție.

(18) Diferență majoră între controlul a priori și controlul a posteriori constă în modul de sesizare a Curții de constituționalitate: (i) în cazul controlului a priori sesizarea se realizează de către Președintele României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a Guvernului, a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a Avocatului Poporului, a unui număr de cel puțin 50 de

deputați sau de cel puțin 25 de senator iar (ii) în cazul controlului a posteriori sesizarea Curții se realizează pe calea unei excepții de neconstituționalitate.

(19) În fond însă, se constată că ambele forme de control au ca obiect verificarea conformității legii cu Constituția României. Potrivit art. 76 și art 77 din Constituție, proiectul de lege dobândește natura juridică de act normativ – lege după adoptarea de către Parlament. Prin urmare, atât controlul a priori cât și controlul a posteriori au ca obiect o lege, chiar dacă aceasta nu a fost promulgată și nu a intrat în vigoare în primul caz iar în cel de-al doilea caz aceasta își produce deja efectele. Aceeași concluzie se desprinde și din prevederile art. 146 lit. a) din Constituție, în conformitate cu care, Curtea Constituțională „se pronunță asupra constituționalității legilor, înainte de promulgarea acestora.”

(20) Totodată, atât în cazul controlului anterior cât și în cazul controlului posterior, analiza Curții Constituționale se limitează întotdeauna la a verifica în ce măsură legea este conformă cu prevederile Constituției. Cu alte cuvinte, nu s-ar putea afirma că în cazul unei excepții de neconstituționalitate natura juridică a analizei realizate de către Curtea Constituțională este diferită de cea a analizei realizate în cazul obiecției de neconstituționalitate.

(21) Prin urmare, în măsura în care transmiterea unei întrebări preliminare a fost declarată admisibilă atât de către CCR cât și de CJUE în cazul controlului a posteriori (cauza C-673/16, Coman), mutatis mutandis transmiterea unei întrebări preliminare este admisibilă și în cazul controlului a priori.

2.2 Întrebările preliminare propus a fi înaintate sunt pertinente, răspunsul CJUE fiind necesar pentru pronunțarea de către instanța națională a unei soluții în prezenta procedură

(22) Învederăm faptul că dincolo de gradul jurisdicțional al Curții Constituționale care determină obligația sesizării CJUE în temeiul art. 267 TFUE, necesitatea transmiterii întrebărilor preliminare este dictată de contextul evoluției și reformelor sistemului judiciar din România.

(23) Potrivit art. 2 din TUE, Uniunea se întemeiază pe valorile respectării demnității umane, libertății, democrației, egalității, statului de drept, precum și pe respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților. Aceste valori sunt comune statelor membre într-o societate caracterizat prin pluralism, nediscriminare, toleranță, justiție, solidaritate și egalitate între femei și bărbați.

(24) În temeiul principiului cooperării loiale, prevăzut de rat. 4 din TUE, trebuie arătat că încrederea reciprocă dintre statele membre și în special dintre instanțele lor se întemeiază pe premisa fundamentală potrivit căreia statele membre împărtășesc o serie de valori comune pe care se întemeiază Uniunea, după cum se precizează la acest articol 2 TUE.

(25) În temeiul aceluiași principiu, le este interzis statelor membre să adopte sau să mențină dispoziții legislative care să fie contrare sau care să reprezinte un obstacol pentru îndeplinirea obiectivelor Tratatelor.

* * *

Pentru motivele prezentate mai sus, solicităm instanței să admită prezenta cerere de înaintare a întrebărilor preliminare, astfel cum a fost formulată.

II: MOTIVE EXTRINSECI DE NECONSTITUȚIONALITATE

1. **Legea a fost adoptată cu încălcarea dispozițiilor art.69 alin. (2) din Regulamentul Camerei Deputaților, fapt care aduce atingere prevederilor art.1 alin. (3) și alin. (5) din Constituția României.** În procedura de adoptare a acestei propuneri legislative **au fost încălcate obiectivele expres și limitativ prevăzute pentru activitatea Comisiei speciale comune** a Camerei Deputaților și Senatului pentru sistematizarea, unificarea și asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției, cu consecința nerespectării art. 1, alin. (3) din Constituția României.

Astfel, potrivit **art. 1 alin. (1) lit. a-j din Hotărârea Parlamentului nr. 69/2017 privind constituirea Comisiei speciale comune a Camerei Deputaților și Senatului pentru sistematizarea, unificarea și asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției** astfel cum a fost modificată prin **Hotărârea Parlamentului nr. 95/2017** această comisie s-a constituit pentru modificarea Codului de procedură penală, a Codului penal, a Codului de procedură civilă cât și pentru examinarea, modificarea și completarea, după caz, **a tuturor actelor normative cu incidență asupra justiției**, în vederea reformării sistemului judiciar, **aflate în procedură parlamentară, precum și a celor ce urmează a intra în procedură parlamentară**, pe toată perioada desfășurării activității Comisiei speciale și care vor fi transmise acesteia.

Cu toate acestea **Comisia specială și-a extins activitatea** asupra unui act normativ care nu se încadrează în niciuna dintre categoriile de legi enumerate mai sus, propunând abrogarea art. 13² din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție care nu se afla în procedură parlamentară.

De asemenea, potrivit **art. 1 alin. (1) lit. g din Hotărârea Parlamentului nr. 69/2017 prevede ca obiectiv al Comisiei speciale ”punerea în acord a rapoartelor GRECO cu prevederile Codului penal și Codului de procedură penală ...”.**

În **Raportul Ad-hoc pentru România adoptat de GRECO** la cea de-a 79-a Reuniune Plenară care a avut loc la Strasbourg, în perioada 19-23 martie 2018 sunt prevăzute următoarele concluzii și recomandări:

*”57. Având în vedere cele menționate anterior, GRECO reiterează următoarele două recomandări adresate României în raportul de evaluare aferent rundeii a patra, care nu au fost implementate până în prezent: □ **îmbunătățirea transparenței procesului legislativ (i) prin dezvoltarea în continuare a regulilor privind dezbaterile, consultările și audierile publice, incluzând criteriile pentru un număr limitat de circumstanțe în care să fie ținute ședințe secrete și asigurarea implementării acestora în practică; (ii) prin evaluarea practicii existente și revizuirea în consecință a regulilor pentru a asigura publicitatea în timp util a proiectelor legislative, amendamentelor la aceste proiecte, precum și a agendelor și rezultatelor ședințelor comisiilor, și pentru a asigura termene adecvate pentru depunerea amendamentelor și (iii) prin luarea măsurilor corespunzătoare pentru ca **procedura de urgență să fie aplicată cu titlu de excepție într-un număr limitat de circumstanțe** (paragraful 27 din prezentul raport);....***

60. GRECO este de asemenea preocupat de obiectivele urmărite de anumite proiecte de amendamente la legea penală (materială și procedurală) și de procesul legislativ inițiat în decembrie în acest sens, deoarece acestea ar putea avea un impact negativ asupra eforturilor țării de combatere a corupției. S-a susținut că modificările propuse cu privire la Codul de Procedură Penală, discutate de comisia parlamentară specială comună în legătură cu Directiva UE privind prezumția de nevinovăție, depășesc scopul Directivei menționate. Aceste modificări propuse dau naștere la îngrijorări serioase atât pe plan intern, cât și printre alte state, pentru potențialul impact negativ asupra asistenței judiciare reciproce și asupra capacității sistemului de justiție penală de a aborda forme grave de criminalitate, inclusiv infracțiuni legate de corupție. De exemplu, s-a subliniat faptul că autorii

*intenționează să restricționeze excesiv condițiile de aplicare a tehnicilor de investigație sub acoperire și utilizarea probelor colectate prin intermediul acestora (de exemplu, suspexții ar trebui să fie informați încă de la început despre astfel de măsuri, ei ar avea posibilitatea de a participa la audierile tuturor martorilor și presupuselor lor victime etc.). Mai mult, după cum s-a menționat anterior, Senatul a înregistrat trei proiecte de legi în data de 21 decembrie 2017; acestea conțin amendamente la Codul Penal (CP), dar și la Codul de Procedură Penală (CPP). Lăsând deoparte întrebările referitoare la articularea și eventuala suprapunere cu activitatea în desfășurare a comisiei speciale, **aceste amendamente - dacă ar fi adoptate - ar contrazice în mod clar unele dintre angajamentele internaționale ale României, inclusiv în ceea ce privește Convenția Penală privind Corupția a Consiliului Europei (a se vedea paragraful 12 și nota de subsol 16). GET a constatat, de asemenea, că există o altă încercare de modificare a infracțiunii de abuz în serviciu, astfel încât să se dezincrimineze complet toate faptele comise în legătură cu un prejudiciu de până la 200 000 de euro (într-o țară în care salariile medii lunare sunt între 600 - 800 de euro). GET reamintește că ordonanța de urgență controversată care a fost adoptată peste noapte în ianuarie 2017 (și apoi abrogată) urmărea un obiectiv similar.***

*63. GRECO subliniază, de asemenea, că **România ar trebui să se abțină de la adoptarea unor amendamente la legislația penală care să contravină angajamentelor sale internaționale și să-i submineze capacitățile interne în materia luptei împotriva corupției. GRECO 22 concluzionează că, în cazul în care amendamentele intenționate vor fi adoptate, s-ar putea să reanalizeze unele dintre concluziile sale din etapele anterioare de evaluare.***

GRECO consideră că modificările propuse cu privire la Codul penal, discutate de comisia parlamentară specială comună în legătură cu Directiva UE privind prezumția de nevinovăție, depășesc scopul Directivei și dau naștere la îngrijorări serioase atât pe plan intern, cât și printre alte state, pentru potențialul impact negativ asupra asistenței judiciare reciproce și asupra capacității sistemului de justiție penală de a aborda forme grave de criminalitate, inclusiv infracțiuni legate de corupție. România ar trebui să se abțină de la adoptarea unor modificări legislației penale care să contravină angajamentelor sale internaționale și să-i submineze capacitățile interne în lupta împotriva corupției.

Potrivit art.11 din Constituția României, Statul român se obligă să îndeplinească întocmai și cu bună-credință obligațiile ce-i revin din tratatele la care este parte. Tratatelor ratificate de Parlament, potrivit legii, fac parte din dreptul intern.

România a aderat la Consiliul Europei (CE) ca urmare a deciziei de la 4 octombrie 1993, formulată prin Rezoluția nr. 37/1993 a Comitetului de Miniștri al CE. Aderarea la CE, organizație fondată pe principiile respectului pentru drepturile și libertățile fundamentale ale omului, pentru valorile democrației și ale statului de drept, a constituit o etapă obligatorie în promovarea demersurilor României de aderare la Uniunea Europeană (UE) și la Organizația Tratatului Nord-Atlantic (NATO).

Prin OG nr.46/1999 a fost aprobată participarea României la Grupul de state împotriva corupției (GRECO), instituit prin Rezoluția Consiliului Europei nr.(99)5 din 1 mai 1999, deoarece fenomenul corupției reprezenta și reprezintă în continuare o amenințare serioasă împotriva statului de drept, democrației, drepturilor omului, echității și justiției sociale, împiedicând dezvoltarea economică, punând în pericol stabilitatea instituțiilor democratice și bazele morale ale societății.

Curtea Constituțională a României face referire (Decizia nr.138/2008) la rapoartele GRECO în motivarea respingerii unor critici de neconstituționalitate. De asemenea, deseori, Parlamentul României a legiferat în dorința respectării concluziilor rapoartelor GRECO. Inclusiv modificările aduse legilor justiției au avut un astfel de fundament, Comisia Specială Comună fiind creată și pentru ”punerea în acord a rapoartelor GRECO cu prevederile Codului penal și Codului de procedură penală (Raportul de evaluare a României privind incriminările, 3 decembrie 2010, pct. 23, 24, 111, 112; Raportul de conformitate privind România, 7 decembrie 2012, Regretul efectiv, caracterul total automat și obligatoriu al clauzei de nepedepsire a denunțatorului, pct. 34, 37-42; Al doilea raport de conformitate a României, 12 decembrie 2014, pct. 35-37, 40, 41), așa cum reiese din Hotărârea nr. 69/2017 privind constituirea Comisiei speciale comune a Camerei Deputaților și Senatului pentru sistematizarea, unificarea și asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției.

Observând procedura parlamentară și legea adoptată de Parlament, putem concluziona că **au fost încălcate** flagrant prerogativele Comisiei speciale raportat la obligația de a respecta Recomandările GRECO, dar și **Regulamentele Parlamentului**.

Astfel, lucrările comisiei nu s-au desfășurat transparent, procedura de lucru fiind încălcată, iar amendamente importante au fost prezentate cu câteva minute înainte de ședința în care s-au votat, iar altele fiind făcute chiar în ședința în care s-a dat votul final pe Raport. Spre exemplu, deși modificarea art. 297 din Codul penal a făcut obiectul inițiativei legislative PLX nr. 406/2018, regăsindu-se referiri la modificarea acestui articol în expunerea de motive, din propunerea legislativă a lipsit o propunere concretă de modificare a acestui text. Amendamentul agreat de inițiatorii acestei propuneri legislative a fost prezentat în ședința de vot final a raportului, desfășurată în data de 02.07.2018, pornind de la propunerea Ministerului Justiției care, la rândul său, a fost prezentată Parlamentului în 02.07.2018, și înaintată membrilor Comisiei speciale cu 10 minute înainte de începerea ședinței. Ca atare, deși lucrările acestei comisii au început din octombrie 2017, amendamentul esențial care configura structura textului propus pentru punerea în acord a art. 297 Cod penal cu deciziile Curții Constituționale, a fost prezentat cu câteva clipe înaintea votului, membrii comisiei fiind nevoiți să analizeze acest text și toate consecințele juridice care decurg din el, după o singură lectură, ceea ce este inacceptabil dacă ne raportăm la o manieră de lucru serioasă. În mod evident, entitățile care activează în domeniul justiției, asociațiile magistraților, instituțiile judiciare, membri mediului academic, reprezentanții altor categorii de profesii juridice au fost în imposibilitatea de a oferi un punct de vedere asupra acestui text. Mai mult decât atât, după votul din Senat, primă cameră sesizată, din data de 03.07.2018, a fost convocată ședința Comisiei speciale la ora 14.41, pentru ora 16, iar tabelul de lucru care conținea varianta adoptată la Senat ne-a fost transmisă la ora 15.21. Potrivit **art. 2 alin. (5) din Hotărârea Parlamentului nr. 69/2017** ”convocarea ședințelor Comisiei se face cu cel puțin o zi înainte de către președinte sau, în lipsa acestuia, de către un vicepreședinte care îl înlocuiește”. Se poate constata lesne că această reglementare a fost încălcată flagrant, fapt care a fost de natură să afecteze serios întregul demers parlamentar, dreptul membrilor Comisiei speciale de a formula amendamente, observații într-un termen rezonabil și, în mod implicit, calitatea textelor adoptate. De asemenea, a fost încălcat și **art. 69 alin. (2) din Regulamentul Camerei Deputaților** potrivit căruia ”raportul va fi imprimat și difuzat deputaților **cu cel puțin 3 zile înainte de data stabilită pentru dezbaterile proiectului de lege sau a propunerii legislative în plenul Camerei Deputaților, în cazul proiectelor de legi și al propunerilor legislative pentru care Camera Deputaților este prima Cameră sesizată, și cu cel puțin 5 zile, în cazul celor pentru care Camera Deputaților este Cameră decizională**”. Raportul final întocmit în ziua de 03.04.2018 a fost distribuit deputaților în chiar ziua în care a avut loc ședința Camerei Deputaților, cameră decizională, în care s-a dezbătut și s-a dat

votul final pe această propunere legislativă, respectiv în data de 04.07.2018, împrejurare care constituie, de asemenea, o încălcare flagrantă a Regulamentului Camerei Deputaților. Este evident că 81 de pagini de amendamente, care ar fi trebuit analizate regulamentar în cel puțin 3 zile, nu puteau fi citite în câteva minute, astfel încât votul exprimat în Camera Deputaților a fost viciat sub acest aspect. Apreciem că au fost încălcate dispozițiile **art. 64 alin. (1) din Constituție** potrivit căruia *”organizarea și funcționarea fiecărei Camere se stabilesc, prin regulament propriu....”*. Din acest text nu se poate nicidecum înțelege că respectarea acestor regulamente este facultativă pentru parlamentari, dimpotrivă fiind vorba despre niște acte normative cu forță obligatorie la care se referă în mod expres însăși Constituția, ele nu pot fi ignorate. Principiul potrivit căruia *”plenul este suveran”* nu poate încălca aceste reguli și nici dreptul parlamentarilor aflați în minoritate de a lua cunoștință și a dezbate în mod efectiv inițiativele legislative. De asemenea, dreptul la inițiativă legislativă, care include și **dreptul de a propune amendamente, statuat de art. 74 din Constituție a fost încălcat** prin procedura viciată descrisă mai sus și care nu a permis parlamentarilor care nu au făcut parte din Comisia specială să propună amendamente față de textul votat în prima cameră sesizată. Statul de drept se întemeiază pe domnia legii. Din această perspectivă respectarea normelor legale reprezintă o obligație care incumbă tuturor cetățenilor români cât și tuturor autorităților publice. Activitatea autorității legiuitoare este de asemenea subsumată obligației expuse mai sus, fiind reglementată prin regulamentele proprii de organizare și funcționare. Respectarea dispozițiilor regulamentare este fundamentală pentru buna desfășurare a activității de legiferare în România. Orice lege trebuie adoptată în condiții de deplină transparență, prin voința politică exprimată conform propriei conștiințe a fiecărui membru al corpului legiuitor, după studiul aprofundat al normelor supuse dezbaterii parlamentare. Astfel, cum am arătat mai sus, pentru formarea voinței politice a fiecărui membru al Parlamentului, regulamentele parlamentare și în speță Regulamentul Camerei Deputaților prevede un termen de 5 zile de la data la care comisia de specialitate avizează prin raport legea până la dezbaterea acesteia în ședința Camerei Deputaților, conform art.69 alin. (2)., *„Raportul va fi imprimat și difuzat deputaților cu cel puțin 3 zile înainte de data stabilită pentru dezbaterea proiectului de lege sau a propunerii legislative în plenul Camerei Deputaților, în cazul proiectelor de legi și al propunerilor legislative pentru care Camera Deputaților este prima Cameră sesizată, și cu cel puțin 5 zile, în cazul celor pentru care Camera Deputaților este Cameră decizională.”* Această dispoziție imperativă a fost încălcată cu privire la legea supusă discuției de constituționalitate, deoarece legea fost dezbătută de comisia specială raportoare în data de 6 iulie 2018 și a doua zi a fost dezbătută și aprobată în ședința Camerei Deputaților.

Aplicarea procedurii de dezbatere în ședința Camerei Deputaților în privința legii pentru modificarea și completarea Legii *pentru modificarea și completarea Legii nr.286/2009 privind Codul penal, precum și a Legii nr.78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție (PL-x nr. 406/2018)* a doua zi după ce fusese adoptat raportul de comisia specială constituie o încălcare a Constituției deoarece deputații care nu au fost membri ai comisiei nu au avut posibilitatea de a-și forma opinia asupra propunerii legislative adoptată cu amendamente de comisia specială, aflându-se în situația de a exercita un mandat imperativ. Termenul de 5 zile prevăzut de art.69 alin.(2) din Regulamentul Camerei Deputaților este imperativ indiferent dacă este aplicată procedura ordinară de dezbatere sau procedura de urgență: *„raportul va fi imprimat și difuzat deputaților cu cel puțin 3 zile înainte de data stabilită pentru dezbateră proiectului de lege sau a propunerii legislative în plenul Camerei Deputaților, în cazul proiectelor de legi și al propunerilor legislative pentru care Camera Deputaților este prima Cameră sesizată, și cu cel puțin 5 zile, în cazul celor pentru care Camera Deputaților este Cameră decizională.”*

Cu privire la cele detaliate mai sus, concluzionăm prin a constata încălcarea dispozițiilor art.69 alin. (2) din Regulamentul Camerei Deputaților, ceea ce atrage implicit încălcarea dispozițiilor art.1 alin. (3) coroborat cu art.69 alin.(2) din Constituția României. Vă rugăm să constatați că legea este neconstituțională în ansamblul său.

- 2. Încălcarea principiului bicameralismului, respectiv a dispozițiilor art. 61 și art. 75 din Constituția României.** Adoptarea prezentei legi, constând în **încălcarea competenței primei Camere sesizate** - care nu a dezbătut textul și soluțiile adoptate de Camera Deputaților, **cu referire la modificările adoptate după votul din plenul Senatului** și care nu au fost amendamente discutate în prima cameră sesizată, precum și a principiilor constituționale în virtutea cărora o lege nu poate fi adoptată de o singură Cameră, legea fiind, cu aportul specific al fiecărei Camere, opera întregului Parlament. În acest sens a se vedea Decizia Curții Constituționale nr.1029 din 23 octombrie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.720 din 23 octombrie 2008.

Curtea Constituțională a statuat, prin Decizia nr.472 din 22 aprilie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.336 din 30 aprilie 2008, următoarele: "Dezbaterea parlamentară a unui proiect de lege sau a unei propuneri legislative nu poate face abstracție de

evaluarea acesteia în Plenul celor două Camere ale Parlamentului nostru bicameral. Așadar, modificările și completările pe care Camera decizională le aduce asupra proiectului de lege adoptat de prima Cameră sesizată trebuie să se raporteze la materia avută în vedere de inițiator și la forma în care a fost reglementată de prima Cameră. Altfel, se ajunge la situația ca o singură Cameră, și anume Camera decizională, să legifereze, ceea ce contravine principiului bicameralismului (...) și a competențelor stabilite pentru cele două Camere, potrivit art.75 alin.(1) din Legea fundamentală."

Stabilind **limitele principiului bicameralismului**, prin Decizia nr.1 din 11 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.53 din 23 ianuarie 2012, Curtea Constituțională a observat că aplicarea acestui principiu nu poate avea ca efect „deturnarea rolului de Cameră de reflecție a primei Camere sesizate [...] în sensul că aceasta ar fi Camera care ar fixa în mod definitiv conținutul proiectului sau propunerii legislative (și, practic, conținutul normativ al viitoarei legi), ceea ce are drept consecință faptul că cea de-a doua Cameră, Camera decizională, nu va avea posibilitatea să modifice ori să completeze legea adoptată de Camera de reflecție, ci doar posibilitatea de a o aproba sau de a o respinge”. Sub aceste aspecte, „este de netăgăduit că principiul bicameralismului presupune atât conlucrarea celor două Camere în procesul de elaborare a legilor, cât și obligația acestora de a-și exprima prin vot poziția cu privire la adoptarea legilor; prin urmare, lipsirea Camerei decizionale de competența sa de a modifica sau de a completa legea astfel cum a fost adoptată de Camera de reflecție, deci de a contribui la procesul de elaborare a legilor, ar echivala cu limitarea rolului său constituțional și cu acordarea unui rol preponderent Camerei de reflecție în raport cu cea decizională în procesul de elaborare a legilor. Într-o atare situație, Camera de reflecție ar elimina posibilitatea Camerei decizionale de a conlucra la elaborarea actelor normative, aceasta din urmă putându-și doar exprima prin vot poziția cu privire la propunerea sau proiectul de lege deja adoptat de Camera de reflecție, ceea ce este de neconceput”. Curtea Constituțională a statuat, prin Decizia nr.624 din 26 octombrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.937 din 22 noiembrie 2016, că art.75 alin.(3) din Constituție, folosind sintagma „*decide definitiv*” cu privire la Camera decizională, nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune ca proiectul sau propunerea legislativă adoptată de prima Cameră sesizată să fie dezbătută în Camera decizională, unde i se pot aduce modificări și completări. *Curtea a subliniat că, în acest caz, Camera decizională nu poate însă modifica substanțial obiectul de reglementare și configurația inițiativei legislative, cu consecința deturnării de la finalitatea urmărită de inițiator.*

Prin Decizia nr.62 din 7 februarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.161 din 3 martie 2017, paragraful 32, Curtea a constatat, de asemenea, că „pornind de la premisa că legea este, cu aportul specific al fiecărei Camere, opera întregului Parlament, Curtea reține că autoritatea legiuitoare trebuie să respecte principiile constituționale în virtutea cărora o lege nu poate fi adoptată de către o singură Cameră. Or, din analiza dispozițiilor deduse controlului de constituționalitate, Curtea constată că soluțiile adoptate de Camera Deputaților nu au făcut obiectul inițiativei legislative și nu au fost dezbătute în Senat. Cu alte cuvinte, Camera Deputaților, adoptând Legea pentru completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori, a sustras dezbaterii și adoptării primei Camere sesizate modificări care vizau aspecte esențiale în structura și filosofia legii, contrar art.61 din Constituție. De asemenea, Curtea mai constată că legea adoptată de Camera Deputaților se îndepărtează de la scopul avut în vedere de inițiatorii săi.”

În lipsa unei consacăreri exprese a principiului bicameralismului în corpul Legii fundamentale și sintetizând constatările de principiu cuprinse în jurisprudența în materie a Curții Constituționale, se poate afirma că acest principiu se caracterizează prin câteva elemente imuabile, în funcție de care se poate decide respectarea sa. Astfel, trebuie avut în vedere: *scopul inițial al legii*, în sensul de voință politică a autorilor propunerii legislative sau de filosofie, de concepție originară a actului normativ; dacă există *deosebiri majore, substanțiale, de conținut juridic* între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului și, respectiv, dacă există o *configurație semnificativ diferită* între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului.

Astfel, o serie de articole din Codul penal au fost modificate cu încălcarea principiului bicameralismului direct în Camera Deputaților fără a fi dezbătute sub nicio formă în prima cameră sesizată, respectiv Senat: art. 216¹ și art. 295 Cod penal.

- 3. Încălcarea art. 1 alin.(3) din Constituție, care prevede că România este stat de drept și art. 1 alin.(5) din Constituție, care prevede că în România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie, prin neîntocmirea studiilor de impact în legătură cu modificările propuse pentru Codul penal ceea ce reprezintă o încălcare clară a Legii nr. 24/2000 privind tehnica legislativă, iar această încălcare de lege viciază constituționalitatea procedurilor parlamentare de adoptare a legii de modificare a Codului penal.**

Potrivit art. 30 alin. (1) lit. d) din legea 24/2000, studiile de impact sunt obligatorii în cazul proiectelor de legi de importantă și complexitate deosebită, iar proiectul de lege de modificare a Codului penal intră, în mod evident, în această categorie.

Conform art. 33 alin.(1) din Legea nr. 24/2000, studiul de impact are ca scop estimarea costurilor și beneficiilor aduse în plan economic și social prin adoptarea proiectului de lege, precum și evidențierea dificultăților care ar putea apărea în procesul de punere în practică a reglementărilor propuse.

De asemenea, potrivit art. 33 alin.(2) din legea 24/2000, pentru propunerile legislative inițiate de deputați sau de senatori, studiile de impact se întocmesc prin grija ministerelor de resort, la solicitarea comisiilor parlamentare.

Obligația legală dedusă din dispozițiile art.33 alin.(2) din legea nr.24/2000 revenea comisiei parlamentare comune speciale care a elaborat raportul cu privire la legea criticată era să solicite ministerelor de resort (în speță Ministerul Justiției și Ministerul Afacerilor Interne) întocmirea de studii de impact cu privire la modificările propuse pentru Codul penal. Comisia Specială în activitatea sa nu a solicitat efectuarea de studii de impact.

Neîndeplinirea acestei obligații legale, de tehnică normativă, echivalează cu încălcarea Constituției în lumina deciziei nr. 104 din 6 martie 2018 a Curții Constituționale, care în par. 74-75, menționează următoarele:

“74. În cadrul controlului de constituționalitate, principiul legalității a fost analizat inclusiv prin încorporarea normelor de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative. Temeiul constituțional al valorificării normelor de tehnică legislativă în controlul de constituționalitate a fost identificat, așadar, în dispozițiile art.1 alin.(3) „România este stat de drept [...]”, precum și ale art.1 alin.(5), „În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie.”

75. Corelația dintre cele două componente – principiul statului de drept și principiul legalității - cuprinse în art.1 din Constituție este realizată de Curtea Constituțională prin faptul că principiul legalității este unul de rang constituțional..., astfel încât încălcarea legii are drept consecință imediată nesocotirea art.1 alin.(5) din Constituție, care prevede că respectarea legilor este obligatorie. Încălcarea acestei obligații constituționale atrage

implicit afectarea principiului statului de drept, consacrat prin art.1 alin.(3) din Constituție...”

Respectarea normelor de tehnică legislativă reprezintă un adevărat criteriu de constituționalitate în analiza unei legi.

Viciu de neconstituționalitate legat de neefectuarea unor studii de impact vizează toate textele contestate: art. 5 alin. (1), alin. (1) ind. 1-4, art.17 lit. a, art.39 alin. (1) lit.b, lit.c, lit. e, art. 64 alin. (1), art.75 alin. (1), alin.(2) lit. d, alin. (3), art.96 alin. (4), art. 100, art. 100 alin. (1) lit. d, art. 112 ind. 1 , alin. (2), alin.(2 ind. 1), alin. (3), art. 154 alin. (1) lit. b si c, art. 155 alin. (3), art. 159 ind. 1, art. 173 , alin. (2)-alin. (5), art.175 alin. (2), art. 177 alin. (1) lit. b si c, art. 187 ind. 1, art. 257 alin. (1), (2), (4), art. 269 alin. (3), alin. (4), art. 273 alin. (4), art. 277 alin. (3), alin. (3 ind. 1), art.290, art.291, art. 292 alin. 2, art. 295 alin. (3), art.297, art.298, art.308, art.309, art.297 și art.298, art. 342, art. 367 alin. (6) **Cod penal**, abrogarea art.13 ind. 2 din **Legea nr. 78/2000**.

Legiuitorul are competența de a incrimina fapte care prezintă o amenințare la adresa valorilor sociale ocrotite prin textul Constituției, expresie a caracterului de stat de drept și democratic, sau de a dezincrimina infracțiuni atunci când nu se mai justifică necesitatea folosirii mijloacelor penale, însă este evident că marja de apreciere a acestuia nu este una absolută (Curtea Constituțională - Decizia nr. 619/2016, Decizia nr.2 din 15 ianuarie 2014).

Astfel, măsurile de politică penală trebuie să fie promovate în respectul valorilor, exigențelor și principiilor consacrate prin Constituție și asumate în mod expres și neechivoc de către Parlament. De aceea, Curtea subliniază permanent în deciziile sale faptul că „incriminarea/dezincriminarea unor fapte ori reconfigurarea elementelor constitutive ale unei infracțiuni țin de marja de apreciere a legiuitorului, marjă care nu este absolută, ea fiind limitată de principiile, valorile și exigențele constituționale” (Decizia nr.683 din 19 noiembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.47 din 20 ianuarie 2015, paragraful 16, și ad similib, Decizia nr.54 din 24 februarie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.257 din 17 aprilie 2015).

Conform prevederilor art. 11 alin. (1) din Constituție, "Statul român se obligă să îndeplinească întocmai și cu bună-credință obligațiile ce-i revin din tratatele la care este parte." Astfel, ratificând sau aderând la convențiile internaționale menționate în prealabil, statul român și-a asumat obligația de a respecta și transpune întocmai prevederile internaționale în dreptul său intern, și anume obligația de a incrimina corupția activă și corupția pasivă (Decizia nr. 2 din 15 ianuarie 2014).

Modificările preconizate ale Codului penal nu au la bază studii cu privire la perioada medie de soluționare a dosarelor complexe, la durata de efectuare a unor expertize, la durata procesului în faza de judecată. Un astfel de studiu ar releva că efectuarea unor expertize ar dura între 1 și 3 ani, iar parcurgerea unui ciclu procesual ia în medie 5 ani.

Studiile de impact, dacă ar fi fost întocmite, așa cum obligă Legea 24/2000, ar fi trebuit să se pronunțe și cu privire la efectele sau, mai exact, riscurile ce se creează pentru ordinea publică prin relaxarea exagerată a regimului liberării condiționate.

Astfel, prin modificările aduse la art. 100 din Codul penal privind liberarea condiționată se ajunge, practic, la regula eliberării automate din penitenciar după executarea a jumătate din pedeapsa aplicată de instanță (se are în vedere că marea majoritate a pedepselor aplicate de instanță nu depășesc 10 ani închisoare).

Inițiatorii modificărilor legislative consideră că majorarea termenului de prescripție specială, prin intrarea în vigoare a noului Cod penal, a reprezentat un regres și a vătămat drepturile unor persoane care au fost cercetate/sanționate deși potrivit reglementării vechi pentru fapta comisă intervenise prescripția, nu însă și potrivit legii noi. Acest lucru a fost posibil întrucât CCR, prin Decizia nr.265/2014 "a stabilit aplicarea în bloc a unuia sau altuia dintre coduri (...), împotriva oricărui principiu de drept", mai exact "că norma mai favorabilă ar fi cea în care răspunderea nu este prescrisă, pentru că unele fapte erau reglementate mai ușor în noua reglementare." În consecință, s-ar urmări înlăturarea unor nedreptăți rezultate din decizia Curții Constituționale a României.

Subliniem că CCR a susținut că legea mai favorabilă trebuie apreciată în bloc, nu prin luarea în considerare a instituțiilor autonome, nu pot fi combinate instituții de drept penal din legea veche cu acelea din legea nouă (instituții privind, prescripția, pedeapsa etc). Astfel, nu poate fi calculat termenul de prescripție potrivit legii vechi prin raportare la limitele de

pedeapsă din legea nouă. Dar asta nu are legătură cu susținerea inițiatorilor modificărilor amintite.

În contextul în care, mai ales în cauzele complexe, cu prejudicii uriașe inclusiv pentru bugetul public, cercetarea și judecarea unor infracțiuni, în interiorul termenului de prescripție a răspunderii penale nu sunt obiectiv posibil, persoanelor vătămate li se încalcă dreptul de acces la instanță, prevăzut de art. 21 alin. 1 și 2 din Constituție. Implicit, și dreptul la apărare, prevăzut de art. 24 din Constituție devine iluzoriu.

„Corupția constituie o amenințare pentru supremația dreptului, pentru democrație și drepturile omului, subminează principiile de bună administrare, de echitate și de justiție socială, denaturează concurența, împiedică dezvoltarea economică și pune în pericol stabilitatea instituțiilor democratice și fundamentele morale ale societății”. Imposibilitatea anchetării unor cauze complexe relative la infracțiuni de corupție sau asimilate (de exemplu, fraude în materia achizițiilor publice care provoacă prejudicii de milioane de euro și denaturează mediul economic concurențial) îngreunează accesul liber la activități economice (art. 45 din Constituție – libertatea economică), reprezintă o încălcare a obligației statului de a lua măsuri care să permită dezvoltarea economică, de natură să asigure cetățeanului un nivel de trai decent (art. 47 alin 1 din Constituție – Nivelul de trai).

Încercarea oarbă de a împiedica anchetarea unor funcționari publici produce consecințele nefaste și asupra anchetelor vizând alte infracțiuni : uciderea din culpă, traficul de persoane, fraudă informatică etc. Persoanele fizice sau juridice, victime ale unor infracțiuni își văd lipsite drepturile de o protecție penală adecvată. Sunt periclitate drepturi constituționale pe care statul are obligația pozitivă de a le ocroti, spre pildă dreptul la viață (art.22 alin 1 din Constituție), dreptul la libertate și siguranță (art. 23 alin 1 din Constituție), dreptul la proprietate (art.44 alin. 1 din Constituție).

Încălcarea dispozițiilor art.33 alin.(1) și alin.(2) din legea nr.24/2000 atrage nerespectarea dispozițiilor art.1 alin.(3) și alin.(5) din Constituția României, fapt pentru care vă solicităm să constatați neconstituționalitatea legii în ansamblul său.

III: MOTIVE INTRINSECI DE NECONSTITUȚIONALITATE

1. Art. I pct. 2, prin raportare la art. 5 alin. (1¹) - (1⁴) din Codul penal

„(1¹) Legea penală mai favorabilă se aplică luându-se în calcul următoarele criterii:

a) se verifică conținutul infracțiunii și limitele de pedeapsă. Dacă în urma acestei verificări se constată că limitele de pedeapsă pentru infracțiunea stabilită, urmare a acestei verificări, sunt mai favorabile într-o lege, aceasta va fi considerată lege penală mai favorabilă.

b) se verifică circumstanțele de agravare și atenuare a răspunderii precum și modul de contopire al pedepselor în caz de concurs de infracțiuni sau de stabilire a stării de recidivă. Dacă în urma acestor verificări pedeapsa rezultantă este mai ușoară potrivit uneia dintre legile comparate, aceasta va fi considerată lege penală mai favorabilă.

c) se verifică termenele de prescripție. Dacă potrivit uneia dintre legi răspunderea penală este prescrisă, aceasta va fi considerată lege penală mai favorabilă.

(1²) Ordinea legală de verificare de la alin. (1¹) este obligatorie.

(1³) Textele de abrogare a unor norme de incriminare mai favorabile sunt supuse controlului de constituționalitate și, în cazul constatării constituționalității numai în parte sau a constatării neconstituționalității normei abrogatoare, textele abrogate sau modificate neconstituțional pot deveni normă penală mai favorabilă.

(1⁴) În cazul în care de la săvârșirea infracțiunii până la judecarea definitivă a cauzei au intervenit una sau mai multe legi penale, limitele de pedeapsă aplicabile sunt cele din legea mai favorabilă precum și termenele și condițiile de prescripție din legea penală mai favorabilă.”

Prevederile art. 5 alin. (1¹) și (1²) instituie o ordine legală de valorificare a criteriilor în funcție de care judecătorul trebuie să stabilească legea penală mai favorabilă, contrar considerentelor reținute de Curtea Constituțională în Decizia 264/2014 potrivit căroră:

„Totodată, determinarea legii mai blânde nu presupune o activitate abstractă, ci una concretă, fiind indisolubil legată de fapta comisă și de autorul ei (Decizia nr.834 din 2 octombrie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.727 din 26 octombrie 2007).

Pentru identificarea concretă a legii penale mai favorabile trebuie avute în vedere o serie de criterii care tind fie la înlăturarea răspunderii penale, ori a consecințelor condamnării, fie la aplicarea unei pedepse mai mici. Aceste elemente de analiză vizează în primul rând condițiile de incriminare, apoi cele de tragere la răspundere penală și, în sfârșit, criteriul pedepsei. În acest sens, Curtea Constituțională a statuat că „Determinarea caracterului «mai favorabil» are în vedere o serie de elemente, cum ar fi: cuantumul sau conținutul pedepselor, condițiile de incriminare, cauzele care exclud sau înlătură responsabilitatea, influența circumstanțelor atenuante sau agravante, normele privitoare la participare, tentativă, recidivă etc. Așa fiind, criteriile de determinare a legii penale mai favorabile au în vedere atât condițiile de incriminare și de tragere la răspundere penală, cât și condițiile referitoare la pedeapsă. Cu privire la aceasta din urmă pot exista deosebiri de natură (o lege prevede ca pedeapsă principală amenda, iar alta închisoarea), dar și deosebiri de grad sau cuantum privitoare la limitele de pedeapsă și, evident, la modalitatea stabilirii acestora în mod concret.” Cât privește determinarea concretă a legii penale mai favorabile, Curtea Constituțională a statuat că „aceasta vizează aplicarea legii, și nu a dispozițiilor mai blânde, neputându-se combina prevederi din vechea și din noua lege, deoarece s-ar ajunge la o lex tertia, care, în pofida dispozițiilor art.61 din Constituție, ar permite judecătorului să legifereze” (Decizia nr.1.470 din 8 noiembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.853 din 2 decembrie 2011).”

Astfel, considerăm că prioritizarea și limitarea criteriilor avute în vedere la stabilirea legii penale mai favorabile, realizate prin alin. (1¹) și (1²), contravin criteriului aprecierii globale a legii penale mai favorabile, astfel cum a fost statuat prin Decizia Curții antementionată. Astfel, legea penală mai favorabilă este cea care, în ansamblu, prin raportare la fapta comisă și la autorul ei, are caracter mai favorabil, chiar dacă punctual unele dintre dispozițiile acesteia sunt mai severe, sens în care judecătorul trebuie să facă o apreciere globală a celor două legi aflate în conflict temporal.

Prin urmare, art. 5 alin. (1¹) și (1²) încalcă art. 147 alin. (4) din Constituție, referitor la efectele general obligatorii ale deciziilor Curții Constituționale.

Art. 5 alin. (1³) este neclar, fiind dificil de stabilit care a fost voința legiuitorului la redactarea normei. Astfel, se prevede că în ipoteza în care norma prin care se abrogă un text de incriminare este declarată neconstituțională, textul abrogat poate deveni normă penală mai favorabilă. Or, pe de o parte, în măsura în care textul de incriminare abrogat s-a aflat în vigoare, fie și pentru o scurtă perioadă, între momentul săvârșirii infracțiunii și judecarea definitivă a cauzei, acesta are deja vocația de a fi aplicat ca normă penală mai favorabilă în temeiul art. 5 alin. (2) din Codul penal, iar, pe de altă parte, în ipoteza în care acesta nu s-a aflat în vigoare în intervalul menționat, aplicarea acestuia ca normă penală mai favorabilă ar contraveni principiului securității juridice, consacrat la art. 1 alin. (5) din Constituție, prin raportare la prevederile art. 64 alin. (3) teza I din Legea nr. 24/2000, potrivit căreia „*abrogarea unei dispoziții sau a unui act normativ are caracter definitiv*”.

De asemenea, considerăm că art. 5 alin. (1³) încalcă prevederile art. 146 din Constituție, referitor la atribuțiile Curții Constituționale, care cuprind, totodată, și subiectele de sezină a Curții, prin faptul că instituie un caz de sesizare *ex officio*.

Art. 5 alin. (1⁴) contravine art. 1 alin. (5) din Constituție, întrucât instituie un paralelism legislativ, prin raportare la prevederile art. 5 alin. (1), modificat prin prezenta lege, potrivit căreia „*În cazul în care de la săvârșirea infracțiunii până la judecarea definitivă a cauzei au intervenit una sau mai multe legi penale, se aplică legea mai favorabilă în integralitate, neputându-se combina prevederi din legi succesive.*”

De asemenea, repetiția conținută în sintagma „*limitele de pedeapsă aplicabile sunt cele din legea mai favorabilă precum și termenele și condițiile de prescripție din legea penală mai favorabilă*” este lipsită de predictibilitate, fiind susceptibilă de a fi interpretată în sensul că, în măsura în care limitele de pedeapsă sunt mai favorabile într-una dintre legi, iar termenele și condițiile de prescripție în cealaltă dintre legile aflate în conflict temporal, judecătorul va trebui să combine prevederile din legea veche și din legea nouă, creând pe această cale o *lex tertia*.

Or, potrivit considerentelor reținute de Curte în Decizia nr. 264/2014, „*Cât privește determinarea concretă a legii penale mai favorabile, Curtea Constituțională a statuat că „aceasta vizează aplicarea legii, și nu a dispozițiilor mai blânde, neputându-se combina prevederi din vechea și din noua lege, deoarece s-ar ajunge la o lex tertia, care, în pofida dispozițiilor art.61 din Constituție, ar permite judecătorului să legifereze” (Decizia nr.1.470 din 8 noiembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.853 din 2 decembrie 2011).*”

2. Art. I pct. 4, prin raportare la art. 17 din Codul penal

„Articolul 17: Săvârșirea infracțiunii comise prin omisiune

Infracțiunea comisivă care presupune producerea unui rezultat se consideră săvârșită și prin omisiune, când:

- a) există o obligație expresă de acțiune prevăzută de lege;
- b) autorul omisiunii, printr-o acțiune sau inacțiune anterioară, a creat pentru valoarea socială protejată o stare de pericol care a înlesnit producerea rezultatului.”

În expunerea de motive se reține că: „articolul 17 urmează a fi modificat având în vedere că actuala normă reglementează, în mod nelegal și contrar Constituției, două modalități de săvârșire a infracțiunii, una dată de o obligație legală și cealaltă dată de o obligație contractuală. Această posibilitate de a avea o conduită prohibită de înțelegeri contractuale (care sunt altele decât cele legale) este interzisă de Decizia nr. 405/2016 a Curții Constituționale, unde se arată că potrivit principiului legalității incriminării, este obligatoriu ca din punct de vedere penal atunci când este vorba de infracțiune, acțiunea sau inacțiunea ce constituie conținutul acesteia să fie configurată numai de actele normative primare. Pentru acest motiv, obligațiile contractuale nu pot constitui temei al răspunderii penale deoarece, pe de o parte acestea nu sunt prevăzute de acte normative primare, iar pe de altă parte aceste obligații rezultă din înțelegeri realizate de subiecte de drept privat sau și de drept privat și ele angajează răspunderea civilă contractuală a celui care le nesocotește, sens în care există deja reglementare legală dată de legea civilă, pentru astfel de situații”.

Însă, apreciem că Decizia nr. 405/2016 a Curții Constituționale nu este aplicabilă în această situație. Art. 17 reprezintă tocmai „legea” care incriminează încălcarea obligațiilor contractuale.

Prin dezincriminarea infracțiunilor comise săvârșite și prin omisiune, când există o obligație contractuală de a acționa, sunt exceptate răspunderii penale, fapte cu consecințe deosebit de grave, precum, *exempli gratia*, fapta unui lucrător din cadrul centralei nucleare Cernavodă, care are obligația contractuală să oprească reactorul în cazul în care temperatura depășește un anumit prag, și nu își îndeplinește obligația, rezultând un dezastru ori neluarea măsurilor de reparare a unui drum public de către persoanele care aveau obligația contractuală de a o face, ceea ce a avut drept consecință producerea unui accident mortal.

Or, în jurisprudența sa referitor la art. 1 alin. (3) din Constituție, Curtea Constituțională a reținut că prevederile acestuia *„impun legiuitorului obligația de a lua măsuri în vederea apărării ordinii și siguranței publice, prin adoptarea instrumentelor legale necesare în scopul reducerii fenomenului infracțional (...) cu excluderea oricăror reglementări de natură să ducă la încurajarea acestui fenomen.”* (Decizia nr. 44/2016)

În aceeași decizie, referindu-se la tratamentul penal al minorilor, Curtea a constatat că *„atunci când stabilește regulile referitoare la tragerea la răspundere penală a minorului, legiuitorul trebuie să asigure un just echilibru între interesul individual al minorului și interesul general al societății de a-i găsi și a-i trage la răspundere penală pe autorii infracțiunilor și de a preveni atingerile ce pot fi aduse ordinii și siguranței publice, echilibru care este absolut necesar în scopul apărării valorilor constituționale.”* Apreciam că aceste considerente sunt aplicabile, *mutatis mutandis*, și în situația de față.

Astfel, restrângerea incriminării infracțiunii comise prin omisiune doar la situația în care ar exista o obligație expresă de a acționa prevăzută de lege este de natură să lipsească de protecție valori sociale fundamentale, precum dreptul la viață, sănătate, integritate fizică etc.

Prin urmare, art. 17 încalcă art. 1 alin. (3) din Constituție privind statul de drept, în componentele sale referitoare la apărarea ordinii publice și a siguranței publice, prin crearea unei stări de pericol pentru o serie de valori constituționale.

3. Art. I pct. 6, prin raportare la art. 39 alin. (1) lit. b), c) și e) din Codul penal

„b) când s-au stabilit numai pedepse cu închisoare, se aplică pedeapsa cea mai grea la care se poate adăuga un spor de până la 3 ani;

c) când s-au stabilit numai pedepse cu amenda, se aplică pedeapsa cea mai grea, la care se poate adăuga un spor până la o treime din acel maxim;

.....

e) când s-au stabilit mai multe pedepse cu închisoare și mai multe pedepse cu amenda, se aplică pedeapsa închisorii potrivit dispoziției de la lit.b), la care se adaugă pedeapsa amenzii potrivit dispoziției de la lit.c).”

În Decizia nr. 711/2015, Curtea a reținut următoarele:

„(...) în actualul Cod penal, legiuitorul român are o orientare mai degrabă preventivă, decât represivă, de vreme ce s-a optat pentru reducerea limitelor speciale de pedeapsă pentru mai multe infracțiuni, concomitent cu înăsprirea tratamentului penal al pluralității de infracțiuni. Aceasta, în contextul în care critica principală a tendințelor legislative anterioare de majorare a limitelor maxime de pedeapsă, ca principal instrument de combatere a unor infracțiuni, a fost aceea că sistemul sancționator al vechiului Cod penal nu mai reflecta în mod corect sistemul valorilor sociale pe care legea penală este chemată să le protejeze. Astfel, în expunerea de motive la proiectul Legii privind Codul penal se arată că "soluția de dorit nu este deci o majorare dusă la absurd a limitelor de pedeapsă, care nu face altceva decât să nesocotească ierarhia valorilor sociale într-o societate democratică".

Pe de altă parte, legiuitorul a urmărit ca noul Cod penal să ofere și instrumente mult mai eficiente pentru individualizarea și sancționarea pluralității de infracțiuni, în condițiile în care, sub imperiul fostei reglementări, pluralitatea de infracțiuni, deși un indiciu important privind pericolozitatea sporită a infractorului, rămânea practic

nesanționată, cauza de agravare fiind, în foarte multe situații, ignorată de instanțe în stabilirea pedepsei rezultante, din cauza faptului că sporul de pedeapsă prevăzut de lege avea un caracter facultativ. Așa încât noul Cod penal răspunde unei puternice exigențe sociale, de a reglementa mai sever tratamentul sancționator al celui care repetă comportamentul infracțional. Potrivit expunerii de motive la proiectul Legii privind Codul penal, "Într-un stat de drept, întinderea și intensitatea represiunii penale trebuie să rămână în limite determinate, în primul rând, prin raportare la importanța valorii sociale lezate pentru cei care înfrâng pentru prima oară legea penală, urmând să crească progresiv pentru cei care comit mai multe infracțiuni înainte de a fi definitiv condamnați și cu atât mai mult pentru cei aflați în stare de recidivă. De aceea, limitele de pedeapsă prevăzute în partea specială trebuie corelate cu dispozițiile părții generale, care vor permite o agravare proporțională a regimului sancționator prevăzut pentru pluralitatea de infracțiuni".

Așadar, în cazul concursului de infracțiuni, pe lângă pedeapsa cea mai grea cu închisoarea - singura sancțiune aplicată, în mod obișnuit, de către instanțe sub legea veche, sub imperiul legii noi este obligatorie aplicarea unui spor egal cu o treime din totalul celorlalte pedepse."

Astfel, se poate constata că însăși Curtea a admis că vechea reglementare a tratamentului sancționator al concursului de infracțiuni și-a dovedit ineficiența, în condițiile în care modul de stabilire al pedepsei principale rezultante consta în realizarea cumulului juridic al pedepselor aplicate pentru infracțiunile aflate în concurs, cu aplicarea facultativă a unui spor de până la 5 ani.

Or, în speță, în condițiile în care în noua reglementare s-a optat pentru diminuarea semnificativă a limitelor speciale de pedeapsă față de cele prevăzute de Codul penal din 1969, legiuitorul revine la tratamentul sancționator anterior, cu diminuarea limitei maxime a sporului facultativ de la 5 la 3 ani.

Prin urmare, apreciem că reglementarea nu este proporțională și echitabilă, în sensul că se ignoră pericolul social mai ridicat al unui infractor care comite mai multe infracțiuni față de cel care comite una singură, încurajându-se, totodată, continuarea activității

infracționale pentru infractorii care au comis deja o infracțiune, întrucât agravarea situației lor va fi una nesemnificativă.

Astfel, art. 39 alin. (1) lit. b) încalcă prevederile art. 1 alin. (3) din Constituție privind statul de drept, care „*impun legiuitorului obligația de a lua măsuri în vederea apărării ordinii și siguranței publice, prin adoptarea instrumentelor legale necesare în scopul reducerii fenomenului infracțional (...) cu excluderea oricăror reglementări de natură să ducă la încurajarea acestui fenomen.*” (Decizia nr. 44/2016)

4. Art. I pct. 10, 11, 17 prin raportare la art. 64 alin. (1), abrogarea art. 64 alin. (6), art. 91 alin. (1) lit. c) din Codul penal

„Art.64.- (1) În cazul în care pedeapsa amenzii nu poate fi executată în tot sau în parte din motive neimputabile persoanei condamnate, instanța înlocuiește obligația de plată a amenzii neexecutate cu obligația de a presta o muncă neremunerată în folosul comunității, afară de cazul în care, din cauza stării de sănătate stabilite prin expertiză medico-legală, persoana nu poate presta această muncă. Unei zile-amendă îi corespunde o zi de muncă în folosul comunității.”

Eliminarea condiției existenței consimțământului persoanei condamnate la înlocuirea obligației de plată a amenzii neexecutate cu obligația de a presta o muncă neremunerată în folosul comunității contravine art. 42 din Constituție, referitor la interzicerea muncii forțate.

Semnalăm că textul reglementează executarea pedepsei principale a amenzii prin muncă neremunerată în folosul comunității, ipoteză care nu se regăsește printre excepțiile stabilite la art. 42 alin. (2) din Constituției, care sunt de strictă interpretare și aplicare.

5. Art. I pct. 13, prin raportare la art. 75 alin. (1) lit. d) din Codul penal

„d) acoperirea integrală a prejudiciului material cauzat prin infracțiune, în cursul urmăririi penale sau al judecării, până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești, dacă făptuitorul nu a mai beneficiat de această circumstanță într-un interval de 5 ani anterior comiterii faptei.

Circumstanța atenuantă nu se aplică în cazul săvârșirii următoarelor infracțiuni, dacă au produs un prejudiciu material: tâlhărie, piraterie, furt calificat, fraude comise prin sisteme informatice și mijloace de plată electronice.”

Apreciem că eliminarea infracțiunilor exceptate de la aplicarea circumstanței atenuante prevăzute la art. 75 alin. (1) lit. d) va conduce la situații inechitabile, absurde, de reducere obligatorie a limitelor de pedeapsă în situații nejustificate. În forma adoptată, norma permite aplicarea circumstanței atenuante în cazul acoperirii prejudiciului material cauzat printr-o infracțiune care are alt obiect juridic decât relațiile sociale de ordin patrimonial. Astfel, *exempli gratia*, o vătămare corporală prin care s-a cauzat o infirmitate permanentă va fi sancționată mult mai blând dacă se achită costul operației.

Prin urmare, apreciem că legiuitorul nu a realizat un just echilibru între interesul făptuitorului și valoarea socială a cărei protecție se urmărește prin legea penală.

În acest sens, considerăm că, spre exemplu, în ipoteza infracțiunilor de corupție sau de serviciu, al căror obiect juridic constă în relațiile sociale referitoare la buna desfășurare a raporturilor de serviciu, acoperirea prejudiciului material constituie un element marginal, care nu este de natură a diminua atingerea adusă valorilor sociale protejate prin normele de incriminare.

Astfel, considerăm că legiuitorul nu și-a respectat obligația de a stabili tratamentul sancționator în mod echitabil și proporțional, cu luarea în considerare atât a intereselor persoanelor care cad sub incidența legii penale, cât și a intereselor societății în general, obligație care rezultă inclusiv din jurisprudența Curții Constituționale, sens în care amintim de considerentele reținute Decizia nr. 711/2015, aplicabile *mutatis mutandis* și în cauza de față, potrivit căreia „*în reglementarea sancțiunilor de drept penal de către legiuitor, trebuie stabilit un echilibru între dreptul fundamental, care face obiectul limitării impuse de sancțiune, și valoarea socială a cărei protecție a determinat limitarea.*”

Prin urmare, art. 75 alin. (1) lit. d) încalcă art. 1 alin. (3) din Constituție, referitor la statul de drept.

6. Art. I pct. 14, prin raportare la art. 75 alin. (2) lit. d) din Codul penal

„c) conduita bună a infractorului înainte de săvârșirea infracțiunii;

d) conduita după săvârșirea infracțiunii și în cursul procesului penal, fără a se aprecia această circumstanță în defavoarea inculpatului, dacă aceasta a adoptat o poziție de nerecunoaștere a săvârșirii infracțiunii, deoarece s-a considerat nevinovat.”

În primul rând, semnalăm că formularea cuprinsă la art. 75 alin. (2) lit. b) este deficitară, textul nestabilind care este conduita susceptibilă de a atrage aplicarea circumstanței atenuante.

În al doilea rând, învederăm că, potrivit art. 74 alin. (1) lit. f) C. Pen., conduita după săvârșirea infracțiunii și în cursul procesului penal constituie un criteriu general de individualizare a pedepsei, astfel că dispoziția nou introdusă duce la valorificarea, în procesul de individualizare judiciară a pedepsei, a aceleași împrejurări de două ori.

În al treilea rând, apreciem că sintagma *„fără a se aprecia această circumstanță în defavoarea inculpatului, dacă acesta a adoptat o poziție de nerecunoaștere a săvârșirii infracțiunii, deoarece s-a considerat nevinovat”* este neclară, putând fi interpretată în sensul **că în cazul în care inculpatul nu recunoaște săvârșirea faptei, dă declarații neadevărate și face toate demersurile pe care le are la dispoziție pentru a nu se afla adevărul dar susține că a efectuat toate aceste demersuri întrucât s-a considerat nevinovat, trebuie să i se acorde o reducere a pedepsei.**

În al patrulea rând, ținând cont că art. 75 alin. (2) lit. d) reglementează o circumstanță atenuantă judiciară, interpretarea sa în defavoarea inculpatului este

exclusă de plano, împrejurarea că instanța nu o reține în procesul de individualizare judiciară a pedepsei neavând o astfel de semnificație.

Prin urmare, art. 75 alin. (1) lit. d) încalcă principiul securității juridice, în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii, prevăzută la art. 1 alin. (5) din Constituție.

7. Art. I pct. 15, prin raportare la art. 75 alin. (3) din Codul penal

”(3) Împrejurările enumerate în alin. (2) au caracter exemplificativ”.

Apreciem că individualizarea judiciară trebuie să se bazeze pe criterii clare și previzibile, referirea la caracterul exemplificativ al circumstanțelor atenuante judiciare dând naștere la impredictibilitate și la **interpretări subiective în procesul de individualizare.**

Pe cale de consecință, art. 75 alin. (3) contravine principiului securității juridice, în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii, prevăzută la art. 1 alin. (5) din Constituție.

8. Art. I pct. 20, prin raportare la art. 96 alin. (4) din Codul penal

„(4) Dacă pe parcursul termenului de supraveghere cel condamnat a săvârșit o nouă infracțiune, cu intenție descoperită până la împlinirea termenului și pentru care s-a pronunțat o condamnare la pedeapsa închisorii mai mare de un an, chiar după expirarea acestui termen, instanța revocă suspendarea și dispune executarea pedepsei.”

De vreme ce condamnatul a beneficiat deja de clemența statului când i s-a oferit șansa de nu executa pedeapsa, instanța apreciind în raport de persoana infractorului, de conduita avută anterior săvârșirii infracțiunii, de eforturile depuse de acesta pentru înlăturarea sau diminuarea consecințelor infracțiunii, precum și de posibilitățile sale de îndreptare, a

considerat că aplicarea pedepsei este suficientă și că, chiar fără executarea acesteia, scopul pedepsei de a preveni săvârșirea de noi infracțiuni va fi îndeplinit, limitarea posibilității de revocare a suspendării sub supraveghere a executării pedepsei în maniera aleasă de legiuitor nu se justifică.

Astfel, pe de o parte, comiterea unei noi infracțiuni intenționate denotă o pericolozitate crescută a infractorului prin perseverența sa în continuarea activității infracționale, chiar dacă pedeapsa aplicată este mai mică sau egală cu un an, iar, pe de altă parte, în cazul comiterii unei noi infracțiuni din culpă, interzicerea necircumstanțiată a posibilității de revocare a suspendării executării pedepsei nu este proporțională și are potențialul de a crea o stare de pericol pentru o serie de valori constituționale, precum viața sau integritatea fizică și psihică sau proprietatea privată. Cu titlu de exemplu, nu va mai putea fi dispusă revocarea suspendării executării pedepsei dacă noua infracțiune este cea de ucidere din culpă sau de distrugere din culpă care a avut ca urmare un dezastru.

Prin urmare, considerăm că art. 96 alin. (4) încalcă prevederile art. 1 alin. (3) din Constituție privind statul de drept, care *„impun legiuitorului obligația de a lua măsuri în vederea apărării ordinii și siguranței publice, prin adoptarea instrumentelor legale necesare în scopul reducerii fenomenului infracțional (...) cu excluderea oricăror reglementări de natură să ducă la încurajarea acestui fenomen.”* (Decizia nr. 44/2016)

9. Art. I pct. 21, prin raportare la art. 100 din Codul penal

„Art. 100. – (1) Liberarea condiționată în cazul închisorii poate fi dispusă, dacă:

- a) cel condamnat a executat cel puțin jumătate din durata pedepsei, în cazul închisorii care nu depășește 10 ani, sau cel puțin două treimi din durata pedepsei, dar nu mai mult de 15 de ani, în cazul închisorii mai mari de 10 ani;
- b) cel condamnat se află în executarea pedepsei în regim semideschis sau deschis;
- c) cel condamnat a îndeplinit integral obligațiile civile stabilite prin hotărârea de condamnare, afară de cazul când dovedește că nu a avut nicio posibilitate să le îndeplinească;

d) nu există probe din care instanța să aprecieze că persoana condamnată nu s-ar fi îndreptat și nu s-ar putea reintegra în societate.

(2) În cazul condamnatului care a împlinit vârsta de 60 de ani, se poate dispune liberarea condiționată, după executarea efectivă a cel puțin o treime din durata pedepsei, în cazul închisorii ce nu depășește 10 ani, sau a cel puțin jumătate din durata pedepsei, în cazul închisorii mai mari de 10 ani, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute în alin. (1) lit. b) – d).

(3) În calculul fracțiunilor de pedeapsă prevăzute în alin. (1) se ține seama de partea din durata pedepsei ce poate fi considerată, potrivit legii, ca executată pe baza muncii prestate. În acest caz, liberarea condiționată nu poate fi dispusă înainte de executarea efectivă a cel puțin o treime din durata pedepsei închisorii, când aceasta nu depășește 10 ani, și a cel puțin jumătate, când pedeapsa este mai mare de 10 ani.

(4) În calculul fracțiunilor de pedeapsă prevăzute în alin. (2) se ține seama de partea din durata pedepsei ce poate fi considerată, potrivit legii, ca executată pe baza muncii prestate. În acest caz, liberarea condiționată nu poate fi dispusă înainte de executarea efectivă a cel puțin o pătrime din durata pedepsei închisorii, când aceasta nu depășește 10 ani, și a cel puțin o treime, când pedeapsa este mai mare de 10 ani.

(5) Este obligatorie prezentarea motivelor de fapt ce au determinat acordarea liberării condiționate sau care au condus la respingerea acesteia și, în cazul admiterii, atenționarea condamnatului asupra conduitei sale viitoare și a consecințelor la care se expune, dacă va mai comite infracțiuni sau nu va respecta măsurile de supraveghere ori nu va executa obligațiile ce îi revin pe durata termenului de supraveghere.

(6) Intervalul cuprins între data liberării condiționate și data împlinirii duratei pedepsei constituie termen de supraveghere pentru condamnat.”

În contextul în care concepția avută de legiuitor la adoptarea Codului penal în vigoare a fost tratarea cu indulgență a infractorilor aflați la prima abatere, materializată prin scăderea semnificativă a limitelor de pedeapsă, considerăm că reducerea semnificativă a fracției minime din pedeapsă ce trebuie executată efectiv, prin care se relaxează și mai mult tratamentul sancționator de drept penal, tinde să golească instituția pedepsei de conținut și, în mod inerent, să o deturneze de la scopul preventiv al acesteia.

Or, în vederea garantării ordinii și siguranței publice, legiuitorul are obligația de a stabili un regim sancționator echitabil și proportional, cu luarea în considerare atât a intereselor persoanelor care cad sub incidența legii penale, cât și a intereselor societății în general. În același sens s-a pronunțat și Curtea, care, în Decizia nr. 711/2015, a reținut că „în reglementarea sancțiunilor de drept penal de către legiuitor, trebuie stabilit un echilibru între dreptul fundamental, care face obiectul limitării impuse de sancțiune, și valoarea socială a cărei protecție a determinat limitarea.”

Prin urmare, dispozițiile art. 100 nu asigură un just echilibru între dreptul fundamental al deținutului, restrâns prin efectul sancțiunii penale, și interesul general al societății de a preveni atingerile ce pot fi aduse ordinii și siguranței publice, cu consecința încălcării art. 1 alin. (3) din Constituție, privitor la statul de drept.

În plus, prin art. 100 alin. (1) lit. d) Codul penal se instituie prezumția că persoana condamnată este reintegrată social, în mod automat la împlinirea fracției, având loc, de fapt, o nouă individualizare a pedepsei în faza de executare, liberarea condiționată devenind un drept, și nu o vocație. Astfel, se încalcă principiul independenței judecătorilor, prevăzut la art. 124 alin. (3) din Constituție, întrucât se elimină dreptul acestora de a aprecia dacă persoana condamnată s-a îndreptat și se poate reintegra în societate.

10. Art. I pct. 22 și 23 prin raportare la art. 112¹ alin. (1), (2) și (2¹) din Codul penal

„Art. 112¹ . – (1) Sunt supuse confiscării și alte bunuri decât cele prevăzute la art. 112, când față de o persoană se dispune condamnarea pentru o faptă susceptibilă să îi procure un folos material și pentru care pedeapsa prevăzută de lege este închisoarea de 4 ani sau mai mare, iar instanța își formează convingerea, în baza circumstanțelor cauzei inclusiv a elementelor de fapt și a probelor administrate, că bunurile respective provin din activități infracționale. Convingerea instanței se poate baza inclusiv pe disproporția dintre veniturile licite și averea persoanei.

(2) Confiscarea extinsă se dispune dacă sunt îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

a) valoarea bunurilor dobândite de persoana condamnată, într-o perioadă de 5 ani înainte și, dacă este cazul, după momentul săvârșirii infracțiunii, până la data emiterii actului de sesizare a instanței, depășește în mod vădit veniturile obținute de aceasta în mod licit;

b) din probele administrate rezultă că bunurile provin din activități infracționale de natura celor prevăzute la alin. (1).

(2¹) Decizia instanței trebuie să se bazeze pe probe certe, dincolo de orice îndoială, din care să rezulte implicarea persoanei condamnate în activitățile infracționale producătoare de bunuri și bani.”

În primul rând, învederăm că dispozițiile art. 112¹alin. (1) și cele ale art. 112¹alin. (2) lit. a) și b), respectiv alin. (2¹) sunt contradictorii. Astfel, pe de o parte, potrivit tezei finale a alin. (1) și alin. (2) lit. a), confiscarea extinsă poate fi dispusă dacă instanța și-a format convingerea, pe baza disproportiei dintre veniturile licite și averea persoanei, că bunurile provin din activități infracționale, iar, pe de altă parte, potrivit alin. (2) lit. b) și alin. (2¹), confiscarea extinsă poate fi dispusă doar dacă proveniența bunurilor din activități infracționale este dovedită prin probe.

Or, potrivit considerentelor reținute de Curte în Decizia nr. 26/2012: *„existența unor soluții legislative contradictorii și anularea unor dispoziții legale prin intermediul altor prevederi cuprinse în același act normativ conduc la încălcarea principiului securității raporturilor juridice, ca urmare a lipsei de claritate și previzibilitatea normei, principiu ce constituie o dimensiune fundamentală a statului de drept, astfel cum acesta este consacrat în mod expres prin dispozițiile art. 1 alin. (3) din Legea fundamentală.”*

De asemenea, semnalăm că instanța de contencios constituțional s-a pronunțat deja în privința standardului de probă necesar pentru aplicarea confiscării extinse, prin Decizia nr. 356/2014, reținând următoarele:

„Astfel, în ceea ce privește măsura confiscării extinse, în vederea stabilirii standardului de probă, Curtea Constituțională reține că nu trebuie plecat de la premisa că prezumția dobândirii licite a averii poate fi răsturnată doar prin probe, respectiv prin

probarea faptului că bunurile în cauză provin din comiterea de infracțiuni. Dacă aceasta ar fi abordarea, confiscarea extinsă ar fi lipsită de orice rațiune de a exista, căci dacă se ajunge la probarea fiecărui act infracțional din care provin anumite bunuri, se va ajunge și la condamnarea autorului pentru aceste acte, și deci la confiscarea specială a bunurilor astfel obținute, nemaigăsindu-și utilitatea măsura confiscării extinse. Prin urmare, o prezumție legală relativă poate fi răsturnată nu doar prin probe, ci și prin prezumții simple, fapt statuat și în doctrină. De altfel, prin Decizia nr. 85 din 3 septembrie 1996, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 211 din 6 septembrie 1996, instanța de contencios constituțional a statuat că prezumția instituită de alin. (8) al art. 44 din Constituție nu împiedică cercetarea caracterului ilicit al dobândirii averii, ceea ce înseamnă că această prezumție nu este una absolută.

Dacă s-ar accepta teza caracterului absolut al prezumției dobândirii licite a averii, contrar prevederilor constituționale, s-ar ajunge la negarea intereselor legitime ale societății în ansamblu, căreia statul este ținut să îi acorde ocrotire, cu consecința ruperii echilibrului ce trebuie să existe între interesul general al societății și interesele legitime ale fiecărei persoane. De asemenea, Curtea observă că măsura confiscării extinse se poate dispune în legătură cu săvârșirea unor infracțiuni grave, susceptibile să procure și să genereze foloase materiale ilicite, infracțiuni a căror săvârșire reprezintă scopul grupurilor infracționale organizate și care se înscriu în fenomenul criminalității organizate. În acest context, absolutizarea prezumției dobândirii licite a averii ar presupune o veritabilă "probatio diabolica" în sarcina organelor judiciare."

Prin urmare, art. 112¹ alin. (2) lit. b) și alin. (2¹) încalcă art. 1 alin. (3) din Constituție, referitor la statul de drept, prin neasigurarea unui just echilibru între interesele legitime ale persoanei vizate de măsură și cele ale societății, în general.

Textul articolului 112¹, alineatele (1) și (2), încalcă și dispozițiile art. 148 din Constituție.

Art. 112¹ alin. (2) lit. b) și alin. (2¹) nu sunt conforme cu Directiva 2014/42/UE, care prevede că judecătorul apreciază pe baza probelor. Or, textul de "transpunere" prevede un

nivel mult mai strict de „condiții”: “din probele administrate rezultă...”. La fel și în cazul cerinței de probe dincolo de orice îndoială.

De asemenea, în acest caz se introduc în Codul penal instituții ale Codului de procedură penală, pentru că dispozițiile referitoare la aprecierea probelor se referă la soluționarea în întregime a raportului de drept penal (răspunderea nu se limitează la pedeapsă).

11. Art. I pct. 24, prin raportare la art. 112¹ alin. (3) din Codul penal

„(3) Pentru aplicarea dispozițiilor alin. (2) se va ține seama și de valoarea bunurilor transferate de către persoana condamnată ori de un terț unui membru al familiei, dacă acesta a cunoscut că scopul transferului este evitarea confiscării sau unei persoane juridice asupra căreia persoana condamnată deține controlul. Confiscarea se va dispune în limita bunurilor transferate, în momentul în care transferul ilicit poate fi dovedit prin probe certe dincolo de orice îndoială.”

În primul rând, prin conținutul reglementării art. 112¹ alin. (3) dă naștere la un paralelism legislativ cu prevederile art. 112¹ alin. (9), contravenind prevederilor art. 16 alin. (1) și (2) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislative pentru elaborarea actelor normative, care stabilește că următoarele:

„Art. 16 - (1) - În procesul de legiferare este interzisă instituirea aceluiași reglementări în mai multe articole sau alineate din același act normativ ori în două sau mai multe acte normative. Pentru sublinierea unor conexiuni legislative se utilizează norma de trimitere.

(2) În cazul existenței unor paralelisme acestea vor fi înlăturate fie prin abrogare, fie prin concentrarea materiei în reglementări unice.”

Prin urmare, dispoziția încalcă principiul securității juridice, cuprins în art. 1 alin. (5) din Constituție, în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii.

În al doilea rând, teza finală a alin. (3) contravine considerentelor reținute de Curte în Decizia nr. 356/2014, potrivit căreia „dacă s-ar accepta teza caracterului absolut al prezumției dobândirii licite a averii, contrar prevederilor constituționale, s-ar ajunge la negarea intereselor legitime ale societății în ansamblu, căreia statul este ținut să îi acorde ocrotire, cu consecința ruperii echilibrului ce trebuie să existe între interesul general al societății și interesele legitime ale fiecărei persoane”.

Pe cale de consecință, art. 112¹ alin. (3) contravine art. 1 alin. (3) din Constituție, referitor la statul de drept, precum și art. 147 alin. (4) din Constituție, referitor la efectul general obligatoriu al deciziilor Curții Constituționale.

12. Art. I pct. 26 și 27, prin raportare la art. 154 alin. (1) lit. b) și c) și art. 155 alin. (3) din Codul penal

„Art. 154 –Termenele de prescripție a răspunderii penale sunt:

.....
b) 8 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii mai mare de 10 ani, dar care nu depășește 20 de ani;

c) 6 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, dar care nu depășește 10 ani;

.....
Art. 155. – (3) Prescripția înlătură răspunderea penală oricâte întreruperi ar interveni, dacă termenul de prescripție prevăzut în art. 154 este depășit cu încă jumătate.”

Diminuarea termenelor de prescripție a răspunderii penale pentru infracțiuni cu pericol social ridicat, concomitent cu reducerea termenelor speciale de prescripție a răspunderii penale pune la îndoială aptitudinea sancțiunilor penale de a-și atinge scopul preventiv.

Prin urmare, considerăm că art. 154 alin. (1) lit. b) și c) și art. 155 alin. (3) încalcă prevederile art. 1 alin. (3) din Constituție privind statul de drept, care „*impun legiuitorului obligația de a lua măsuri în vederea apărării ordinii și siguranței publice, prin adoptarea instrumentelor legale necesare în scopul reducerii fenomenului infracțional (...) cu excluderea oricăror reglementări de natură să ducă la încurajarea acestui fenomen.*” (Decizia nr. 44/2016)

De asemenea, se ignoră cu desăvârșire dreptul victimelor de a avea ele însele parte de o procedură echitabilă, încălcându-se, astfel, art. 124 alin. (2) din Constituție, potrivit căruia „*Justiția este unică, imparțială și egală pentru toți*”, precum și principiul aflării adevărului, „*adică dreptul la un proces echitabil al părții interesate în luarea în considerare a tuturor probelor administrate care contribuie la aflarea adevărului, și principiul dreptății, consacrat de art. 1 alin. (3) din Constituție ca o valoare supremă a statului de drept*” (Decizia nr. 54/2009).

13. Art. I pct. 29, prin raportare la art. 173 alin. (2)-(5) din Codul penal

„Art. 173 - (2) Sunt asimilate legii în sensul alin. (1) și deciziile Curții Constituționale care au caracter general obligatoriu.

(3) Obligativitatea aplicării deciziilor Curții Constituționale ca lege penală mai favorabilă, prevăzute la alin. (2), se referă atât la dispozitiv, cât și la considerentele acestora.

(4) Executarea pedepselor, a măsurilor educative și a măsurilor de siguranță, pronunțate în baza legii supuse controlului de constituționalitate prevăzut la alin. (2), precum și toate consecințele penale ale hotărârilor judecătorești privitoare la aceste fapte se analizează din oficiu, în regim de urgență, în maximum 15 zile de la publicarea în Monitorul Oficial al României, Partea I.

(5) Analiza prevăzută la alin. (4) va fi făcută și la cererea persoanei condamnate, care poate solicita acest lucru oricând.”

Art. 173 alin. (2) – (5) sunt neconstituționale, încălcând dispozițiile art 147 alin.(4) din Constituție, referitor la puterea numai pentru viitor atribuită deciziilor Curții Constituționale.

Relativ la principiul neretroactivității legii, Curtea Constituțională a statuat că acesta este valabil pentru orice lege, indiferent de domeniul de reglementare al acesteia. Singura excepție pe care o îngăduie norma constituțională privește legea penală sau contravențională mai favorabilă. În consecință apreciem că deciziile Curții Constituționale nu pot fi asimilate unei legi și nici nu pot fi extinse efectele acestora, în sensul acordării unui caracter retroactiv.

Amintim, în acest sens, considerentele reținute de Curte în Decizia nr. 126/2016, aplicabile *mutatis mutandis* și în cauza de față:

„Curtea reține că aplicarea pentru viitor a deciziilor sale vizează atât situațiile juridice ce urmează a se naște – facta futura, cât și situațiile juridice pendinte, și, în mod excepțional, astfel cum vom arăta, acele situații care au devenit facta praeterita. În aceste condiții, Curtea reține că o decizie de admitere a excepției de neconstituționalitate se aplică în cauzele aflate pe rolul instanțelor judecătorești la momentul publicării acesteia - cauze pendinte, în care respectivele dispoziții sunt aplicabile - indiferent de invocarea excepției până la publicarea deciziei de admitere, întrucât ceea ce are relevanță în privința aplicării deciziei Curții este ca raportul juridic guvernat de dispozițiile legii declarate neconstituționale să nu fie definitiv consolidat. În acest mod, efectele deciziei de admitere a instanței de contencios constituțional se produc erga omnes. În privința cauzelor care nu se află pe rolul instanțelor judecătorești la momentul publicării deciziei de admitere a Curții, fiind vorba despre un raport juridic epuizat - facta praeterita, Curtea reține că partea nu mai poate solicita aplicarea deciziei de admitere, întrucât decizia de admitere a Curții nu poate constitui temei legal pentru o acțiune în justiție, în caz contrar consecința fiind extinderea efectelor deciziei Curții pentru trecut.

Curtea reține însă că, în mod excepțional, aplicarea pentru viitor a deciziilor sale vizează și cauzele în care a fost invocată excepția de neconstituționalitate, indiferent dacă până la momentul publicării în Monitorul Oficial a deciziei prin care se constată

neconstituționalitatea acestea au fost soluționate definitiv și irevocabil, de vreme ce, prin exercitarea căii extraordinare de atac a revizuirii, decizia Curții Constituționale se va aplica acestor cauze. (...).

În schimb, Curtea reține că, în ceea ce privește cauzele soluționate până la publicarea deciziei Curții Constituționale și în care nu a fost dispusă sesizarea Curții Constituționale cu o excepție având ca obiect o dispoziție dintr-o lege sau ordonanță declarată neconstituțională, acestea reprezintă o *facta praeterita*, de vreme ce cauza a fost definitiv și irevocabil soluționată. Curtea reține că, din momentul introducerii cererii în instanță și până la soluționarea definitivă a cauzei, norma incidentă a beneficiat de o prezumție de constituționalitate, care nu a fost răsturnată decât ulterior pronunțării hotărârii prin care s-a tranșat în mod definitiv litigiul. Așa încât Curtea constată că incidența deciziei de admitere a instanței de contencios constituțional într-o atare cauză ar echivala cu atribuirea de efecte *ex tunc* actului jurisdicțional al Curții, cu încălcarea dispozițiilor art.147 alin. (4) din Legea fundamentală, și ar nega, în mod nepermis, autoritatea de lucru judecat care este atașată hotărârilor judecătorești definitive.

Curtea observă că, în dezacord cu jurisprudența instanței de contencios constituțional, precitată, și cu considerentele reținute în paragraful anterior, potrivit noilor norme procesual penale, respectiv art.453 alin.(1) lit.f) din Codul de procedură penală, decizia Curții prin care s-a constatat neconstituționalitatea unui text de lege constituie motiv de revizuire indiferent dacă s-a invocat sau nu excepția de neconstituționalitate în cauza în care s-a pronunțat hotărârea a cărei revizuire se cere (...).

*Referitor la principiul autorității de lucru judecat, Curtea reamintește cele statuate prin Decizia nr.1470 din 8 noiembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.853 din 2 decembrie 2011, și Decizia nr.365 din 25 iunie 2014, par.38, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.587 din 6 august 2014, astfel: “rămânerea definitivă a unei hotărâri judecătorești produce un efect pozitiv care constituie temeiul juridic al executării dispozitivului hotărârii și poartă denumirea de puterea lucrului judecat. De asemenea, tot ca urmare a pronunțării unei hotărâri definitive, se produce un efect negativ în sensul că se împiedică o nouă urmărire și judecată pentru faptele și pretențiile astfel soluționate, fapt care a consacrat regula *non bis in idem*, cunoscută sub denumirea de autoritatea lucrului judecat.” Așadar, instanțele superioare nu trebuie să își folosească*

dreptul de reformare decât pentru a corecta erorile de fapt sau de drept și erorile judiciare, și nu pentru a proceda la o nouă analiză a cauzei.(...)

*Curtea constată însă că, în reglementarea cazului de revizuire examinat - art.453 alin.(1) lit.f) din Codul de procedură penală, deși intenția legiuitorului actual a fost de a da în continuare eficiență controlului de constituționalitate, **posibilitatea de a beneficia de efectele deciziei de admitere a Curții este necesar a fi circumscrisă sferei persoanelor care au declanșat acest control, anterior momentului publicării deciziei, în condițiile prevăzute de lege.** În acest sens este și jurisprudența recentă a Curții, respectiv Decizia nr.866 din 10 decembrie 2015, par.30, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.69 din 1 februarie 2016, potrivit căreia, “în cadrul procesului judiciar, excepția de neconstituționalitate se înscrie în rândul excepțiilor de procedură prin care se urmărește împiedicarea unei judecăți care s-ar întemeia pe o dispoziție legală neconstituțională. Constatarea neconstituționalității unui text de lege ca urmare a invocării unei excepții de neconstituționalitate trebuie să profite autorilor acesteia și nu poate constitui doar un instrument de drept abstract, întrucât și-ar pierde caracterul concret.”*

*În aceste condiții, având în vedere importanța principiului autorității de lucru judecat, Curtea constată că, pentru a garanta atât stabilitatea raporturilor juridice, cât și o bună administrare a justiției, este necesar ca ceea ce a stabilit instanța de contencios constituțional, pe cale jurisprudențială, cu privire la condițiile în care se poate formula revizuire, în temeiul unei decizii de admitere a excepției de neconstituționalitate, să se transpună în cuprinsul normelor procesual penale examinate în prezenta cauză. Așadar, **Curtea reține că o decizie de constatare a neconstituționalității unei prevederi legale trebuie să profite, în formularea căii de atac a revizuirii, numai acelei categorii de justițiabili care a invocat excepția de neconstituționalitate în cauze soluționate definitiv până la publicarea în Monitorul Oficial a deciziei prin care se constată neconstituționalitatea, cât și autorilor aceleiași excepții, invocate anterior publicării deciziei Curții, în alte cauze, soluționate definitiv, acest lucru impunându-se din nevoia de ordine și stabilitate juridică. (...)***

*În speță, Curtea constată că motivul substanțial și imperios care justifică derogarea de la principiul autorității de lucru judecat îl constituie decizia de admitere a excepției de neconstituționalitate, pronunțată de instanța de contencios constituțional. **Însă nereglementarea condiției ca excepția de neconstituționalitate să fi fost invocată în cauza***

în care s-a pronunțat hotărârea a cărei revizuire se cere atribuie efecte ex tunc actului jurisdicțional al Curții, cu încălcarea dispozițiilor art.147 alin.(4) din Constituție, determină o încălcare nepermisă a autorității de lucru judecat, o atingere adusă principiului securității raporturilor juridice - element fundamental al supremației dreptului, care prevede, printre altele, ca soluția dată în mod definitiv oricărui litigiu de către instanțe să nu mai poată fi supusă rejudecării (Hotărârea din 28 octombrie 1999, pronunțată în Cauza Brumărescu împotriva României, par.61).”

De asemenea, apreciem că dispozițiile art. 173 alin. (4) și (5) încalcă principiul securității raporturilor juridice, consacrat la art. 1 alin. (5), întrucât reglementarea nu este suficient de precisă și clară pentru a fi aplicată, textul neprevăzând cu claritate care este procedura de judecată aplicabilă în speță.

14. Art. I pct. 32, prin raportare la introducerea art. 187¹ în Codul penal

„Art. 187¹ - Informații nedestinate publicității

Prin informații nedestinate publicității se înțelege acea categorie de informații clasificate, potrivit legii, ca secrete de stat sau de serviciu și care sunt cuprinse într-un document având inscripționare în acest sens, dacă nu au fost declassificate în mod legal.”

Textul încalcă art.1 alin.5 din Constituție, în componenta referitoare la previzibilitate, claritate și precizie, având în vedere terminologia diferită de cea din Legea nr.182/2002.

15. Art. I pct. 30, prin raportare la abrogarea art. 175 alin. (2) din Codul penal

În forma în vigoare, art. 175 alin. (2) are următorul cuprins:

„De asemenea, este considerată funcționar public, în sensul legii penale, persoana care exercită un serviciu de interes public pentru care a fost investită de autoritățile publice sau care este supusă controlului ori supravegherii acestora cu privire la îndeplinirea respectivului serviciu public.”

Este nejustificată abrogarea art. 175 alin. (2) Cod penal, calitatea de funcționar public neputând fi legată doar de apartenența respectivei persoane la una din entitățile sau funcțiile de la alin. (1), ci și de îndeplinirea unor servicii publice a căror exercitare este adusă la îndeplinire de un număr diversificat de persoane, asupra cărora autoritățile publice exercită o anumită formă de control. Această modificare vine să avantejeze o serie de grupuri profesionale ce își desfășoară activitatea în mediul privat ori în cadrul unor profesii liberale (notari, executori judecătorești, funcționari bancari, lichidatori, experți judiciari) față de care instituirea unui tratament penal preferențial nu se justifică.

Astfel, și aceste categorii profesionale sunt executanți ai unor servicii de interes general și beneficiari sau gestionari ai unor fonduri publice, cum sunt sumele avansate din bugetul statului sau fondurile europene, politica penală în domeniu fiind în sensul înăsprii regimului juridic sancționator al faptelor săvârșite de acești funcționari.

În acest sens, învederăm următoarele considerente reținute de Curte în Decizia nr. 2/2014, aplicabile *mutatis mutandis* și în cauza de față:

„Convenția Națiunilor Unite împotriva corupției, adoptată la New York la 31 octombrie 2003, ratificată de România prin Legea nr. 365/2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 903 din 5 octombrie 2004, definește noțiunea de "agent public" în cuprinsul art. 2 lit. a), astfel: "(i) orice persoană care deține un mandat legislativ, executiv, administrativ sau judiciar al unui stat parte, care a fost numită ori aleasă, cu titlu permanent sau temporar, care este remunerată ori neremunerată, și oricare ar fi nivelul său ierarhic; (ii) orice persoană care exercită o funcție publică, inclusiv pentru un organism public sau o întreprindere publică, ori care prestează un serviciu public, așa cum acești termeni sunt definiți în dreptul intern al statului parte și aplicați în domeniul pertinent al dreptului acestui stat; (iii) orice persoană definită ca "agent public" în dreptul intern al unui stat parte. Totuși, în scopurile anumitor măsuri specifice prevăzute în cap. II al prezentei convenții, prin agent public se poate înțelege orice persoană care exercită o funcție publică sau care prestează un serviciu public, așa cum acești termeni sunt definiți în dreptul intern al statului parte și aplicați în domeniul pertinent al dreptului acestui stat." Fiecare stat parte adoptă măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc a fi necesare pentru a atribui caracterul de infracțiune, în cazul în care actele au fost săvârșite cu intenție, faptelor vizând corupția

agenților publici naționali (art. 15), sustragerea, deturnarea sau altă folosire ilicită de bunuri de către un agent public (art. 17), traficul de influență (art. 18), abuzul de funcții (art. 19), îmbogățirea ilicită (art. 20). 2.4. Din analiza dispozițiilor din dreptul intern și a celor cuprinse în tratatele internaționale ratificate de România, **Curtea observă că legislația română referitoare la combaterea corupției și a abuzului de funcții comise de funcționarii publici este conformă cu cerințele reglementărilor internaționale în materie, care, potrivit prevederilor art. 11 alin. (2) din Constituție, odată cu ratificarea, au devenit "parte din dreptul intern".** Noțiuni precum "agent public"/"membru al adunărilor publice naționale"/"funcționar național"/"ofițer public" își găsesc corespondent în legislația română în vigoare în materie penală în noțiunile de "funcționar public" și "funcționar.

.....

.....

În ceea ce privește modificarea operată în ambele coduri referitoare la excluderea persoanelor care își desfășoară activitatea în cadrul unei profesii liberale, în baza unei legi speciale și care nu sunt finanțate de la bugetul de stat din sfera de incidență a răspunderii penale în materia acestor infracțiuni cu subiect calificat, Curtea reține că norma este confuză și susceptibilă de interpretări. Astfel, profesiile liberale se organizează și se exercită numai în condițiile legii, a statutului profesiei și codului deontologic și au statutul unei funcții autonome, care se exercită în birouri sau cabinete, în cadrul asociațiilor profesionale înființate potrivit legii. De exemplu, ar putea intra în această categorie, avocați, notari publici, mediatori, medici, farmaciști, arhitecți, experți independenți sau practicieni în insolvență, fără a exista o legislație clară cu privire la toate profesiile calificate ca fiind liberale. De precizat că unele dintre persoanele de mai sus pot avea în condițiile art. 147 alin. (2) din Codul penal calitatea de "funcționar" atunci când sunt salariați în cadrul unei persoane juridice și, prin urmare, pot fi subiecți activi ai infracțiunilor de corupție sau de serviciu. De asemenea, unele dintre persoanele care exercită profesii liberale sunt considerate "funcționari publici" în condițiile art. 175 alin. (2) din noul Cod penal, atunci când, deși funcționează în baza unei legi speciale și nu sunt finanțate de la bugetul de stat, exercită un serviciu de interes public și este supusă controlului sau supravegherii unei autorități publice. **Curtea reține că excluderea persoanelor care exercită profesii liberale din sfera de incidență a răspunderii penale în materia infracțiunilor de serviciu și de corupție nu constituie un criteriu obiectiv în funcție de care se poate justifica intervenția legiuitorului.** Așa fiind, Curtea apreciază că determinante pentru includerea sau excluderea

persoanelor de la incidența normei penale sunt criteriile precum natura serviciului prestat, temeiul juridic în baza căruia care se prestează respectiva activitate sau raportul juridic dintre persoana în cauză și autoritățile publice, instituțiile publice, instituțiile sau alte persoane juridice de interes public.

Consecința imediată a restrângerii sferei de incidență a noțiunii de "funcționar public"/"funcționar" în ceea ce privește subiectele de drept amintite este înlăturarea răspunderii penale a acestora în cazul săvârșirii infracțiunilor al căror subiect activ calificat este funcționarul public/funcționarul. Deși noile dispoziții prevăd că acestea "răspund penal, civil sau administrativ în conformitate cu dispozițiile legilor speciale în baza cărora își desfășoară activitatea, precum și cu dispozițiile dreptului comun, cu respectarea prezentului alineat", sub aspectul răspunderii penale, trimiterea la legea specială și la dreptul comun este una iluzorie

.....

Curtea apreciază că, dacă asemenea fapte nu ar fi descurajate prin mijloacele dreptului penal, ar conduce la încălcarea valorilor fundamentale, ocrotite de Codul penal, valori de rang constituțional, precum statul de drept, democrația, respectarea Constituției și a legilor, care sunt consacrate prin art. 1 alin. (3) și (5) din Legea fundamentală printre valorile supreme.

Pe de altă parte, Curtea constată că statutul juridic distinct, privilegiat, sub aspectul răspunderii penale, contravine principiului egalității în drepturi a cetățenilor consacrat de art. 16 alin. (1) din Constituție, potrivit căruia "cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări". Mai mult, dispozițiile art. I pct. 5 și art. II pct. 3 din Legea pentru modificarea și completarea unor acte normative contravin și prevederilor art. 16 alin. (2) din Constituție. Într-adevăr, în măsura în care anumite subiecte de drept sunt excluse, prin efectul unei dispoziții legale adoptate în considerarea lor și aplicabile numai în ceea ce le privește, incidenței unei reglementări legale constituind dreptul comun în materie, dispozițiile legale în cauză nesocotesc principiul constituțional potrivit căruia "nimeni nu este mai presus de lege". În plus, statutul juridic privilegiat creat persoanelor care ocupă funcțiile alese exceptate de la dispozițiile art. 147 din actualul Cod penal și de la dispozițiile art. 175 din noul Cod penal contravine și prevederilor art. 11 alin. (1) din Constituție, potrivit cărora "Statul român se obligă să îndeplinească întocmai și cu bună-credință obligațiile ce-i revin din tratatele la care este

parte." Astfel, ratificând sau aderând la convențiile internaționale menționate în prealabil, statul român și-a asumat obligația de a respecta și transpune întocmai prevederile internaționale în dreptul său intern, și anume obligația de a incrimina corupția activă și corupția pasivă a persoanelor care se circumscriu categoriilor "agent public"/"membru al adunărilor publice naționale"/"funcționar național"/"ofițer public", noțiuni care au corespondență, în dreptul penal român, în noțiunile de "funcționar public"/"funcționar". "

Prin urmare, abrogarea art. 175 alin. (2) contravine art. 1 alin. (3) și (5), art. 11 alin. (1), precum și art. 16 alin. (1) și (2) din Constituție.

16. Art. I pct. 31, prin raportare la art. 177 alin. (1) lit. b) și c) din Codul penal

„Art. 177 – (1) Prin membru de familie se înțelege:

b) soțul sau fostul soț;

c) persoanele care au stabilit relații asemănătoare aceloră dintre soți sau dintre părinți și copii, în cazul în care au conviețuit sau conviețuiesc.”

Deși textul pare că pune în acord dispozițiile art. 177 Cod penal cu Decizia nr. 562/2017a Curții Constituționale trebuie observat faptul că la stabilirea calității de membru de familie sunt avute în vedere și situațiile trecute de conviețuire aspect care ridică probleme sub aspectul previzibilității normei. Astfel, cu titlu de exemplu, se va reține forma agrată a infracțiunii de lovire sau alte violențe, prevăzută la art. 199 prin raportare la art. 193 Cod penal, inclusiv în situația în care făptuitorul își lovește fosta concubină, după 20 de ani de la separare.

Prin urmare, art. 177 alin. (1) lit. b) și c) contravin principiului securității juridice, prevăzut la art. 1 alin. (5) din Constituție, în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii.

17. Art. I pct. 38, prin raportare la art. 257 alin. (4) din Codul penal

„(4) Faptele prevăzute la alin. (1) – (3) comise asupra unui polițist, jandarm sau militar, aflat în exercitarea atribuțiilor de serviciu sau în legătură cu exercitarea acestor atribuții, se sancționează cu pedeapsa cu închisoarea prevăzută de lege pentru acea infracțiune, ale cărei limite se majorează cu jumătate.”

Textul impune aplicarea pedepsei cu închisoarea, chiar dacă norma de incriminare a infracțiunii care dobândește caracter calificat prin efectul prezentei dispoziții prevede pedeapsa închisorii alternativ cu pedeapsa amenzii. Or, astfel se **încalcă principiul independenței judecătorilor, prevăzut la art. 124 alin. (3) din Constituție, prin eliminarea dreptului acestora de a realiza o veritabilă individualizare judiciară a pedepsei, în raport de circumstanțele concrete ale cauzei, privitoare la faptă și la făptuitor.**

18. Art. I pct. 40, prin raportare la art. 269 alin. (3)-(6) din Codul penal

„Art. 269 –(3) Favorizarea săvârșită de un membru de familie sau afin până la gradul II, nu se pedepsește.

(4) Nu constituie infracțiunea prevăzută la alin. (1) următoarele:

a) emiterea, aprobarea sau adoptarea de acte normative;

b) pronunțarea sau dispunerea soluțiilor sau măsurilor de către organele judiciare în cauzele cu care acestea sunt investite;

c) mărturia depusă în cadrul unor proceduri judiciare ori modalitatea de efectuare a unor expertize în cauze judiciare.

(5) Dacă prin același act material și în aceeași împrejurare se acordă ajutor mai multor făptuitori, în scopurile menționate la alin. (1), fapta va constitui o singură infracțiune de favorizare a făptuitorului.

(6) Infracțiunea de favorizare a făptuitorului are caracter subsidiar în raport cu alte infracțiuni și va fi reținută ori de câte ori elementul său material nu constituie o altă infracțiune prevăzută de Codul penal sau de legile speciale.”

Textul art. 269 alin. (3) astfel formulat încalcă art.1 alin.5 din Constituție, în componenta referitoare la previzibilitate, claritate și precizie, nefiind corelat cu art.177 din Codul Penal, care în definiție ajunge până la ruda de gradul III.

Rigorile legiferării își găsesc expresia în normele de tehnică legislativă, care trebuie respectate de legiuitorul român la elaborarea oricărui act normativ. Legea nr.24/2000 prevede, în acest sens, o serie de reguli, respectiv „textul legislativ trebuie să fie formulat clar, fluent și inteligibil, fără dificultăți sintactice și pasaje obscure sau echivoce. În cadrul soluțiilor legislative preconizate trebuie să se realizeze o configurare explicită a conceptelor și noțiunilor folosite în noua reglementare, care au un alt înțeles decât cel comun, pentru a se asigura astfel înțelegerea lor corectă și a se evita interpretările greșite. Actele normative trebuie redactate într-un limbaj și stil juridic specific normativ, concis, sobru, clar și precis, care să excludă orice echivoc.

Formularea cu o suficientă precizie a actului normativ permite persoanelor interesate să prevadă într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele speței, consecințele care pot rezulta dintr-un act determinat. Desigur, este dificil să se adopte legi redactate cu o precizie absolută, dar și cu o anumită suplețe, însă caracterul mult prea general și, uneori, chiar eliptic nu trebuie să afecteze previzibilitatea legii (a se vedea, în acest sens, Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 25 noiembrie 1996, pronunțată în Cauza Wingrove împotriva Regatului Unit, par.40, Hotărârea din 4 mai 2000, pronunțată în Cauza Rotaru împotriva României, par.55, sau Hotărârea din 9 noiembrie 2006, pronunțată în Cauza Leempoel & S.A. ED. Cine Revue împotriva Belgiei, par.59).

Prin art. 269 alin. (4) se creează o imunitate absolută pentru reprezentanții autorităților executive, legislative sau judiciare, imunitate care, în mod evident, ar trebui limitată doar la

aspecte privind oportunitatea emiterii, aprobării sau adoptării actelor normative, interpretarea și aplicarea actelor normative, respectiv aprecierea probelor și încadrarea juridică a faptelor. Obligația martorului de a declara adevărul este prevăzută de lege, este o obligație personală și netransferabilă. Infracțiunea de favorizare a infractorului este comisă cu intenție directă, calificată de un scop, context în care „mărturia depusă în cadrul unei proceduri judiciare” în scopul împiedicării sau îngreunării cercetărilor într-o cauză penală, tragerii la răspundere penală, executării unei pedepse sau măsuri privative de libertate nu poate constitui o cauză de înlăturare a caracterului penal al faptei.

Astfel, dispozițiile propuse sunt de natură să încurajeze actele de corupție la nivelul demnitarilor și magistraților și să aibă repercusiuni grave asupra procesului de legiferare și de justiție, vulnerabilizând cele trei puteri fundamentale în stat: legislativă, executivă (în componenta emiterii de acte normative) și judecătorească.

Prin urmare, art. 269 alin. (4) este de natură a afecta activitatea și imaginea publică a autorităților statului și contravine principiului statului drept și principiului supremației Constituției și a obligativității respectării legilor, consacrate de art. 1 alin. (3) și (5) din Legea fundamentală, și vulnerabilizează încrederea cetățenilor în autoritățile statului.

De asemenea, dispozițiile art. 269 alin. (4) lit. b) și c), prin eliminarea răspunderii penale pentru o serie de fapte comise în activitatea de justiție, încalcă principiul aflării adevărului, „*adică dreptul la un proces echitabil al părții interesate în luarea în considerare a tuturor probelor administrate care contribuie la aflarea adevărului, și principiul dreptății, consacrat de art. 1 alin. (3) din Constituție ca o valoare supremă a statului de drept*” (Decizia nr. 54/2009), precum și dispozițiile constituționale referitoare la rolul Ministerului Public în apărarea ordinii de drept, prevăzute la art. 131 alin. (1) din Constituție.

Dispozițiile art. 269 alin. (5) și (6) introduse prin propunerea legislativă încalcă art. 1 alin. 5 din Constituție, în componenta referitoare la previzibilitate, claritate și precizie. Textele formulate la alin. (5) și (6) nu sunt prevederi specifice Părții speciale a Codului penal. Există,

de altfel, multe instituții teoretice care se aplică în procesul de interpretare a legii, dar care nu se regăsesc în definițiile și, în general, Partea generală a Codului penal.

Introducerea de cauze de limitare a răspunderii penale, cum este alin. (5), nu respectă art.1 alin. (3) privind statul de drept și separația puterilor, de vreme ce stabilirea elementelor specifice răspunderii penale în concret aparține organelor judiciare.

19. Art. I pct. 41, prin raportare la art. 273 alin. (4) din Codul penal

„(4) Nu constituie infracțiunea prevăzută la alin. (1) următoarele:

- a) refuzul de a face declarații prin care persoana se autoincriminează;
- b) refuzul de a declara în sensul solicitat de organele judiciare;
- c) modificarea și retractarea declarației care a fost dată prin exercitarea unor presiuni de orice fel asupra martorului;
- d) simpla divergență de mărturii în cadrul unui proces, dacă nu există probe directe din care să rezulte caracterul mincinos și de rea-credință al acestora.”

Cu privire la art. 273 alin. (4) lit. a), legiuitorul realizează o confuzie între calitățile de suspect/înculpat și martor. Astfel, se extinde dreptul la tăcere și cu privire la martori, deși atât jurisprudența CEDO, cât și Directiva (UE) 2016/343 acordă acest drept exclusiv persoanelor suspectate sau acuzate de săvârșirea de infracțiuni.

În plus, Codul de procedură penală prevede deja garanții suficiente pentru ca declarațiile date de martor să nu fie folosite împotriva sa, art. 118 dispunând că *„declarația de martor dată de o persoană care, în aceeași cauză, anterior declarației a avut sau, ulterior, a dobândit calitatea de suspect ori inculpat nu poate fi folosită împotriva sa. Organele judiciare au obligația să menționeze, cu ocazia consemnării declarației, calitatea procesuală anterioară”*, astfel că unicul rezultat al noii reglementări va consta în îngreunarea semnificativă și nejustificată a obținerii de probe, și, pe cale de consecință, a aflării adevărului în cauză.

Prin urmare, considerăm că art. 273 alin. (4) lit. a) contravine exigențelor art. 1 alin. (3) din Constituție, care înglobează principiul adevărului, ca valoare supremă a statului de drept (Decizia nr. 54/2009), „*adică dreptul la un proces echitabil al părții interesate în luarea în considerare a tuturor probelor administrate care contribuie la aflarea adevărului, și principiul dreptății, consacrat de art. 1 alin. (3) din Constituție ca o valoare supremă a statului de drept*”.

Cu privire la art. 273 alin. (4) lit. b) și c), apreciem că formularea acestora este neclară, în condițiile în care un Partea generală acoperă situațiile referitoare la eventuale abuzuri comise de organele judiciare, conferindu-le, în aceste situații, impunitate martorilor (ne referim, în special la incidența art. 24 și 25 Cod penal, referitoare la constrângerea fizică și constrângerea morală). Apreciam că sintagma „*presiuni de orice fel*” are vocația de a duce la situații absurde, precum exonerarea martorului de răspundere din cauza insistențelor depuse de organele judiciare pe lângă acesta pentru a spune tot ce știe cu privire la fapta care face obiectul procesului.

De asemenea, sintagma “caracterul mincinos și de rea-credință” este în sine o eroare logică, neputând exista caracter mincinos fără ca acesta să implice și rea credință. Simpla eroare nu implică rea voință, fiind în sine deferențiată tocmai prin această caracteristică de noțiunea de minciună. Prin urmare, formularea normei este neclară și poate conduce la interpretări absurde în practică, prin care s-ar putea încerca dovedirea caracterului de bună credință al unei declarații mincinoase.

Astfel, art. 273 alin. (4) lit. b) și c) încalcă principiul securității juridice, prevăzut la art. 1 alin. (5) din Constituție, în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea normei.

În ceea ce privește dispozițiile art. 273 alin. (4) lit. d), care reglementează condiționarea infracțiunii de mărturie mincinoasă în cazul divergenței de mărturii de existența unor probe directe din care să rezulte caracterul mincinos și de rea-credință al acestora, se impune precizarea că aprecierea privind suficiența materialului probator pentru soluționarea cauzei este atributul instanței de judecată.

Astfel, art. 103 din Codul de procedură penală (aprecierea probelor) stabilește la alin. (1) că „Probele nu au o valoare dinainte stabilită prin lege și sunt supuse liberei aprecieri a organelor judiciare în urma evaluării tuturor probelor administrate în cauză.”, iar la alin. (2) „În luarea deciziei asupra existenței infracțiunii și a vinovăției inculpatului instanța hotărăște motivat, cu trimitere la toate probele evaluate. Condamnarea se dispune doar atunci când instanța are convingerea că acuzația a fost dovedită dincolo de orice îndoială rezonabilă.”

Totodată, potrivit art. 4 alin. (2) din Codul de procedură penală „După administrarea întregului probatoriu, orice îndoială în formarea convingerii organelor judiciare se interpretează în favoarea suspectului sau inculpatului.”

Prin urmare, considerăm aplicabile *mutatis mutandis* următoarele considerente reținute de Curte în Decizia nr. 54/2009: *„ignorându-se principiul independenței judecătorilor, prevăzut de art. 124 alin. (3) din Constituție, se elimină nu numai dreptul judecătorului de a aprecia dacă într-o situație concretă s-a adus o vătămare esențială a drepturilor procesuale ale părților, care să justifice neluarea în considerare a mijlocului de probă, dar și posibilitatea de a stabili valoarea acestuia și, implicit, de a stabili adevărul în cauză. Se încalcă astfel principiul aflării adevărului, adică dreptul la un proces echitabil al părții interesate în luarea în considerare a tuturor probelor administrate care contribuie la aflarea adevărului, și principiul dreptății, consacrat de art. 1 alin. (3) din Constituție ca o valoare supremă a statului de drept.”*

20. Art. I pct. 42, prin raportare la art. 277 alin. (1)-(3) din Codul penal

„Art. 277. – (1) Divulgarea, fără drept, de informații confidențiale privind data, timpul, locul, modul sau mijloacele prin care urmează să se administreze o probă, de către un magistrat sau un alt funcționar public care a luat cunoștință de acestea în virtutea funcției, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă.

(2) Dezvăluirea, fără drept, de mijloace de probă sau de înscrisuri oficiale dintr-o cauză penală, înainte de a se dispune o soluție de netrimitere în judecată ori de soluționare în primă instanță a cauzei, de către un funcționar public care a luat cunoștință de acestea în virtutea funcției, se pedepsește cu închisoare de la o lună la un an sau cu amendă.

(3) Dezvăluirea, fără drept, de informații dintr-o cauză penală, atunci când această interdicție este impusă de legea de procedură penală, se pedepsește cu închisoare de la o lună la un an sau cu amendă. Dacă fapta este săvârșită de un magistrat sau de un reprezentant al organului de urmărire penală, pedeapsa se majorează cu jumătate.”

Având în vedere că faza de judecată este în principiu publică, după cum se statuează și la art. 127 din Constituție, apreciem că textul este constituțional doar în măsura în care mijloacele de probă sau înscrisurile oficiale nu au fost prezentate și dezbătute în fața instanței. Astfel, considerăm o interpretare contrară ar contraveni art. 30, 31 și 127 din Constituție, referitoare la libertatea de exprimare, dreptul la informație și, respectiv la caracterul public al dezbaterilor.

Textul nu respectă nici rigoarea predictibilității și clarității legii penale, aplicându-se *mutatis mutandis* motive considerentele din Decizia CCR nr.451/2016.În formularea aici criticată se trece la incriminarea unor fapte, deși acestea sunt susceptibile de sancționare disciplinară potrivit statutelor profesionale.Textul încalcă și art.1 alin. (5) din Constituție.

21. Art. I pct. 43, prin raportare la art. 277 alin. (3¹) și (3²) din Codul penal

„(3¹) Fapta funcționarului public care înainte de pronunțarea unei hotărâri de condamnare definitive se referă la o persoană suspectată sau acuzată ca și cum aceasta ar fi fost condamnată se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani. Dacă declarația se face în numele unei autorități publice, pedeapsa se majorează cu o treime.

(3²) Încălcarea dreptului la un proces echitabil, la judecarea cauzei de un judecător imparțial și independent prin orice intervenție care afectează procesul de repartizare aleatorie a dosarelor, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani.”

În Decizia nr. 392/2017, Curtea a reținut că,, *în exercitarea competenței de legiferare în materie penală, legiuitorul trebuie să țină seama de principiul potrivit căruia incriminarea unei fapte trebuie să intervină ca ultim resort în protejarea unei valori sociale, ghidându-se după principiul "ultima ratio". Cu alte cuvinte, Curtea a apreciat că, în materie penală, acest principiu trebuie interpretat ca având semnificația că legea penală este singura în măsură să atingă scopul urmărit (alte măsuri de ordin civil, administrativ, etc. fiind improprii în realizarea acestui deziderat), iar nu ca având semnificația că legea penală trebuie privită ca ultimă măsură aplicată din perspectivă cronologică. Mai mult, măsurile adoptate de legiuitor pentru atingerea scopului urmărit trebuie să fie adecvate, necesare și să respecte un just echilibru între interesul public și cel individual. Curtea a reținut că din perspectiva principiului "ultima ratio" în materie penală, nu este suficient să se constate că faptele incriminate aduc atingere valorii sociale ocrotite, ci această atingere trebuie să prezinte un anumit grad de intensitate, de gravitate, care să justifice sancțiunea penală.”*

În lumina considerentelor precitate, apreciem că introducerea acestei noi infracțiuni reprezintă o abatere disproporționată de la Directiva (UE) 2016/343, care nu impune și nici nu sugerează statelor membre o astfel de sancțiune, ci un comportament responsabil în legătură cu prezumția de nevinovăție în procesul penal. În plus, chiar și persoanele cu un statut oficial se bucură de libertatea de exprimare, iar lor le revine obligația de informare a publicului în legătură cu procedurile judiciare aflate pe rol și celelalte probleme de interes general ce pot face obiectul unor asemenea proceduri. Interdicția instituită în sarcina acestor persoane este vagă, generală și de natură să nască dificultăți de interpretare și de aplicare, suferind prin lipsa de previzibilitate și constituindu-se într-o măsură disproporționată cu

scopul urmărit prin Directivă, inclusiv sub aspectul severității tipului de sancțiune, respectiv închisoarea.

De asemenea, semnalăm că potrivit considerentului 16 din Preambulul Directivei, *„Prezumția de nevinovăție ar fi încălcată în cazul în care declarații publice ale autorităților publice sau decizii judiciare, altele decât cele privind stabilirea vinovăției, se referă la o persoană suspectată sau acuzată ca fiind vinovată, atât timp cât vinovăția persoanei respective nu a fost dovedită conform legii. Aceste declarații și decizii judiciare nu ar trebui să reflecte opinia că persoana respectivă este vinovată. Acest fapt nu ar trebui să aducă atingere actelor de urmărire penală care urmăresc să probeze vinovăția persoanei suspectate sau acuzate, cum ar fi rechizitoriul, și nici deciziilor judiciare în urma cărora produce efecte o hotărâre suspendată, cu condiția respectării dreptului la apărare. De asemenea, acest fapt nu ar trebui să aducă atingere hotărârilor preliminare de natură procedurală, luate de autoritățile judiciare sau de alte autorități competente, care se întemeiază pe suspiciuni sau pe elemente de probă incriminatoare, cum ar fi deciziile de arest preventiv, cu condiția ca aceste hotărâri să nu se refere la persoana suspectată sau acuzată ca fiind vinovată. Înaintea luării unei hotărâri preliminare de natură procedurală, autoritatea competentă ar putea fi nevoită să verifice dacă există suficiente elemente de probă incriminatoare împotriva persoanei suspectate sau acuzate care să justifice hotărârea respectivă, iar hotărârea poate conține referiri la aceste elemente.”*

Or, din formularea textului, rezultă că funcționarul public va săvârși infracțiunea de compromitere a intereselor justiției inclusiv atunci când aduce la cunoștința publică faptul că o persoană este condamnată printr-o hotărâre nedefinitivă.

Prin urmare, dispozițiile art. 277 alin. (3¹) și (3²) contravin art. 1 alin. (5), art. 30 și 31 din Constituție.

De asemenea, plasarea art. 277 alin. alin. (3¹) și (3²) în cuprinsul Titlului IV – Infracțiuni contra intereselor justiției – afectează sistematizarea și coerența legislației penale,

întrucât, prin conținut, obiectul juridic al infracțiunii constă în relațiile sociale referitoare la onoarea și demnitatea persoanei, și nu în cele referitoare la înfăptuirea justiției, astfel că se încalcă art. 1 alin. (5) din Constituție.

22. Art. I pct. 46, prin raportare la art. 290 alin. (3) din Codul penal

„(3) Mituitorul nu se pedepsește dacă denunță fapta mai înainte ca organul de urmărire penală să fi fost sesizat cu privire la aceasta, dar nu mai târziu de 1 an de la data săvârșirii acesteia.”

Textul încalcă art.1 alin. (3) și (5) din Constituție. Formularea este neclară deoarece s-ar putea interpreta că mituitorul se pedepsește dacă denunță după un an și o zi de la săvârșirea faptei, adică să inhibe orice tentație de a denunța. În foarte puține cauze denunțătorii anunță organele de urmărire penală imediat după consumarea infracțiunii, deoarece la acel moment sunt mulțumiți de folosul primit în schimb. Din practică s-a constatat că denunțurile se înregistrează când apar neînțelegeri între participanții la infracțiune sau când aceștia doresc să profite de cauze de reducere a pedepselor. Nu se explică rațiunea pentru care se dorește protejarea celor care au luat mită și garantarea faptului că, după trecerea a un an nu mai pot fi trași la răspundere.

Legislația penală trebuie să realizeze un echilibru așa încât nevoia societății de a trage la răspundere toate persoanele care au săvârșit infracțiuni să fie asigurată. Aceste prevederi intră în sfera legii penale mai favorabile și se aplică inclusiv cauzelor în curs, astfel încât toate dosarele aflate pe rolul instanțelor având ca obiect această infracțiune vor fi condiționate de formularea denunțului în termen de 1 an de la data săvârșirii faptei.

23. Art. I pct. 47, prin raportare la art. 291 alin. (1) din Codul penal

„Art.291.- (1) Pretinderea, primirea ori acceptarea promisiunii de bani sau alte foloase materiale, direct sau indirect, pentru sine sau pentru altul, săvârșită de către o persoană care are influență sau lasă să se creadă că are influență asupra unui funcționar public și care promite că îl va determina pe acesta, promisiune urmată de intervenția la acel funcționar pentru a îl determina să îndeplinească, să nu îndeplinească, să urgenteze ori să întârzie îndeplinirea unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau să îndeplinească un act contrar acestor îndatoriri, se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani.”

Doctrina este unanimă în a reține că materializarea intervenției și oferirea de beneficii funcționarului care îndeplinește atribuțiile vizate realizează infracțiunea de luare de mită. Deci, prin textul propus se creează un paralelism al reglementărilor.

Există pe rolul instanțelor dosare în care autorul a obținut și foloase nemateriale, astfel încât includerea condiției suplimentare ar putea avea ca efect dispunerea de soluții de achitare în toate dosarele cu care a fost sesizată instanța pentru săvârșirea acestei infracțiuni, inclusiv în situațiile unde s-au dispus deja condamnări definitive. Similar, vor fi adoptate soluții de clasare în dosarele aflate pe rolul organelor de urmărire penală având ca obiect infracțiuni de trafic de influență în care folosul este nematerial.

În forma actuală, indiferent de gravitatea încălcării legii, faptele de trafic de influență nu vor mai atrage răspunderea penală dacă folosul este nematerial. Spre exemplu, fapta de a trafica influența pentru a obține în schimb un loc eligibil pe lista de candidatură a unui partid, chiar dacă promisiunea a fost urmată de intervenție, nu va mai constitui infracțiune.

Or, o asemenea modificare legislativă nu respectă nevoia de a proteja în mod eficient valori sociale importante.

În plus, această modificare nu este o cerință a vreunei decizii a Curții Constituționale și, în plus, încalcă Convenția ONU ratificată de România care precizează că influența are ca scop „să obțină de la o administrație sau autoritate publică a Statului Parte un avantaj necuvenit” (indiferent că este patrimonial sau nepatrimonial).

Convenția ONU împotriva corupției precizează că influența are ca scop „să obțină de la o administrație sau autoritate publică a Statului Parte un avantaj necuvenit”. Conform Convenției Penală privind corupția, influența traficată are ca obiect luarea unei decizii de

către funcționarul public sau celelalte persoane care pot săvârși infracțiunea de corupție pasivă.

Textul încalcă art.1 alin. (5) din Constituție.

24. Art. I pct. 49, prin raportare la art. 295 alin. (3) din Codul penal

„(3) Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă. Împăcarea părților înlătură răspunderea penală.”

Potrivit art. 159 alin. (1) din Codul penal, „Împăcarea poate interveni în cazul în care punerea în mișcare a acțiunii penale s-a făcut din oficiu, dacă legea o prevede în mod expres”. Astfel, se poate constata că instituția împăcării părților, în concepția actualului Cod penal, nu este incidentă în privința infracțiunilor pentru care acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă.

Pe cale de consecință, soluția normativă consacrată la art. 295 alin. (3) din Codul penal afectează sistematizarea și coerența legislației, cu consecința încălcării art. 1 alin. (5) din Constituție, referitor la principiul securității juridice.

25. Art. I pct. 50, prin raportare la art. 297 alin. (1) din Codul penal

„Art. 297. – (1) Fapta funcționarului public, aflat în exercițiul atribuțiilor de serviciu reglementate expres prin legi, ordonanțe de guvern sau ordonanțe de urgență, care refuză să îndeplinească un act sau îl îndeplinește prin încălcarea atribuțiilor astfel reglementate, a unor dispoziții exprese dintr-o lege, ordonanță de guvern sau ordonanță de urgență, în scopul de a obține pentru sine, soț, rudă sau afin până la gradul II inclusiv, un folos material necuvenit și prin aceasta cauzează o pagubă certă și efectivă mai mare decât echivalentul unui salariu minim brut pe economie sau o vătămare a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau juridice, se pedepsește cu închisoare de la 2 la 5 ani sau amendă.”

Modificarea infracțiunii de abuz în serviciu, prevăzută de art. 297 din Codul penal, reprezintă în realitate o dezincriminare parțială a acestei infracțiuni, iar elementele introduse de legiuitor nu au legătură cu constituționalitatea normei:

- reducerea pedepsei la maxim 5 ani închisoare, alternativ cu amenda (de la 7 ani în forma tip prevăzută de art.297 din Codul penal și de la 14 ani în forma agravată prevăzută de art.13 ind. 2 din Legea nr. 78/2000);

- excluderea posibilității interzicerii unor drepturi, precum cel de a fi ales sau de a ocupa funcția care a facilitat săvârșirea infracțiunii, aspect ce nu este inserat în nicio decizie a Curții Constituționale și nu este justificat în nicio manieră de inițiatorul legii.

Reducerea limitelor de pedeapsă, având drept consecință reducerea termenelor de prescripție a răspunderii penale, nu este în vreun fel argumentată și nici dedusă din nevoi acute și actuale de ordin social. Dimpotrivă, numărul frecvent al acestor infracțiuni și continua încălcare a legii de persoane aflate în diferite funcții publice nu justifică o astfel de intervenție legislativă, care, pe lângă faptul că încurajează încălcarea legii penale, mulțumită relaxării condițiilor de incriminare, face posibilă apariția altui tip de abuz, săvârșit în afara unui folos material necuvenit pentru făptuitor sau apropiații acestuia, și prin care instituțiile din mediul public și privat pot fi practic devalizate.

Nu în ultimul rând, trebuie avut în vedere faptul că infracțiunea de abuz în serviciu este, de obicei, sesizată la o perioadă mai mare de timp de la săvârșire, fie în urma unor controale ale autorităților administrative, fie în urma constatării lor de noua conducere a instituției, astfel că există posibilitatea ca autoritățile judiciare să afle de existența infracțiuni după 1-5 ani de la săvârșirea acesteia.

Introducerea scopului calificat, ca element de tipicitate, prin inserarea sintagmei „în scopul de a obține un folos material patrimonial”, element ce nu este invocat în nicio decizie a Curții Constituționale, nu este în concordanță cu valoarea protejată de norma în

discuție și nu are nicio justificare obiectivă, cauzarea unei pagube fiind suficientă pentru a califica fapta intenționată a funcționarului ca infracțiune.

Abuzul în serviciu a fost incriminat pentru a asigura apărarea relațiilor sociale privitoare la realizarea sarcinilor de serviciu în instituțiile publice, încălcarea dispozițiilor legale de către funcționarul public și producerea unei pagube fiind considerate suficient de grave pentru a fi în sfera de aplicare a dreptului penal.

Condiționarea existenței infracțiunii de obținerea folosului material patrimonial ar conduce la sancționarea unei fapte prin care, spre exemplu, funcționarul a obținut 2.000 de lei prin încălcarea dispozițiilor legale și nepedepsirea unei fapte prin care funcționarul a cauzat intenționat o pagubă de 1.000.000.000 de lei, dar nu a obținut niciun beneficiu propriu.

În plus, există posibilitatea ca funcționarul public să urmărească obținerea unui folos nepatrimonial prin săvârșirea infracțiunii, situație ce este exclusă de legiuitor prin modificarea adoptată. Date fiind condițiile actuale de incriminare, multe dintre faptele cu un grad sporit de pericol social vor scăpa incidenței legii penale.

Textul propus se îndepărtează și de la modelul european în materie, care face din existența scopului calificat de obținere a unui folos material necuvenit o condiție de agravare a răspunderii penale a făptuitorului, astfel încât, și dintr-o atare perspectivă, condițiile de incriminare introduse determină îndepărtarea și mai mult de politica internațională în domeniu, axată pe combaterea corupției și abuzului administrației.

Condiționarea obținerii folosului pentru „sine, soț, rudă sau afin până la gradul II inclusiv” și excluderea celei mai întâlnite forme a abuzului care presupune obținerea unui folos material (în prezent incriminat de Legea nr.78/2000) pentru altul sau prin persoane interpușe, nu a fost impusă de Curtea Constituțională. Dimpotrivă, dispozițiile art. 13 indice 2 din Legea nr.78/2000, în forma în care pedepsește și obținerea unui folos pentru un terț, au fost declarate constituționale, fără nicio rezervă.

Introducerea unei condiții referitoare la poziția subiectivă a făptuitorului față de beneficiarul produsului infracțiunii este de natură să restrângă, în mod nejustificat, aria de incidență a infracțiunii, prin excluderea oricăror persoane care s-ar afla în legături de interese cu făptuitorul, altele decât cele care au calitatea de soț, rudă sau afin până la gradul II inclusiv.

O astfel de condiție nu este impusă nici prin jurisprudența Curții Constituționale și nici nu este explicată prin expunerea de motive, de unde reiese că soluția legislativă este promovată cu altă motivație, după o concepție subiectivă, nedevoalată, fără a avea în vedere faptul că România și-a asumat, la nivel internațional (Convenția de la Merida), obligația de a sancționa astfel de fapte chiar în beneficiul unui terț și fără a lua în considerare că în prezent interpunerea unor persoane în lanțul infracțional, săvârșirea infracțiunilor prin utilizarea „oamenilor de paie” și urmărirea intereselor unor grupuri infracționale care în mod evident nu sunt legate prin relații de familie sunt modalități frecvente de comitere nu numai a abuzului în serviciu, ci și a altor tipuri de infracțiuni, precum luarea de mită, evaziunea fiscală, spălarea banilor etc.

Astfel, se ajunge la situația de a exclude din sfera aplicării legii penale acele fapte care se circumscriu noțiunii de abuz în serviciu, dar care au fost comise în beneficiul rudelor îndepărtate, în favoarea unui partener de afaceri, a unei societăți agreate, a unui grup de interes sau în interesul unei persoane care urmează la un moment să gratifice funcționarul public în numerar, spre exemplu, fără a se putea stabili legătura cu infracțiunea de abuz.

Forma adoptată de legiuitor se confundă (se suprapune parțial) cu dispozițiile art. 301 din Codul penal, care interzic, fără a fi necesară încălcarea unei dispoziții legale, luarea unor decizii sau atribuirea contractelor de către funcționar membrilor de familie enumerați și în cuprinsul art. 297 din Codul penal. Mai mult, pedeapsa pentru cele două infracțiuni are un maxim identic, de 5 ani închisoare și, în mod surprinzător, în cazul în care funcționarul nu încalcă legea (adică o gravitate socială mai mică) și sunt incidente

doar dispozițiile art. 301 din Codul penal, interzicerea drepturilor pe o perioadă de 3 ani este obligatorie.

Într-o explicație practică, dacă un funcționar public atribuie un contract societății conduse de fiica sa, fără o încălcare a unei dispoziții exprese a legii în baza căreia atribuie contractul, acesta riscă o pedeapsă de până la 5 ani și interzicerea unor drepturi (conflict de interese). Dacă același funcționar chiar încalcă dispozițiile legale și atribuie contractul societății fiicei sale fără ca societatea să îndeplinească condițiile legale specifice încheierii acelui contract (abuz în serviciu), riscă aceeași pedeapsă, fără însă a-i fi interzise niciun fel de drepturi.

Or, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat că autoritatea legiuitoare are „obligația de a edicta norme care să respecte trăsăturile referitoare la claritate, precizie, previzibilitate și predictibilitate” (de exemplu, decizia nr. 562 din 19 septembrie 2017, decizia nr. 903 din 6 iulie 2010, decizia nr. 743 din 2 iunie 2011 și decizia nr. 1 din 11 ianuarie 2012).

Analiza comparativă a conținutului celor două infracțiuni crează premisa legală a unei duble incriminări pentru o singură faptă. Existența paralelismului legislativ este interzis prin dispozițiile legale referitoare la tehnica legislativă. În acest sens art.16 alin.(1) din Legea 24/2000 dispune: *„în procesul de legiferare este interzisă instituirea aceluiași reglementări în mai multe articole sau alineate din același act normativ ori în două sau mai multe acte normative. Pentru sublinierea unor conexiuni legislative se utilizează norma de trimitere”*.

Instanța de control constituțional a constatat în decizia nr. 61 din 13 februarie 2018 că, „deși normele de tehnică legislativă nu au valoare constituțională, prin reglementarea acestora legiuitorul a impus o serie de criterii obligatorii pentru adoptarea oricărui act normativ, a căror respectare este necesară pentru a asigura sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvate pentru fiecare act normativ. Astfel, respectarea acestor norme concură la asigurarea unei legislații care respectă principiul securității raporturilor juridice, având claritatea și previzibilitatea necesare” (a se vedea și decizia nr. 26 din 18 ianuarie 2012, și Decizia nr. 445 din 16 septembrie 2014).

În mod concret, prin decizia nr. 1 din 10 ianuarie 2014, decizia nr. 61 din 7 februarie 2017 sau decizia nr. 612 din 3 octombrie 2017, Curtea Constituțională a sancționat paralelismul legislativ, constatând încălcarea art. 1 alin. (5) din Constituție.

Prin modificarea elementului material din „neîndeplinirea unui act” în „refuzul de a îndeplini un act” sunt excluse toate acele situații în care funcționarul public lasă în nelucrare un act ce trebuia îndeplinit, dar nu își exprimă refuzul explicit sau nu îi este solicitată o astfel de atitudine, mai ales în cazul în care funcționarul public este conducătorul instituției, caz în care ne-am putea imagina că sfera persoanelor care i-ar putea solicita să exprime intenția de a nu îndeplini actul este foarte restrânsă.

Prin Decizia nr. 619/2016, Curtea Constituțională a apreciat că legiuitorul are competența de a incrimina fapte care prezintă o amenințare la adresa valorilor sociale ocrotite prin textul Constituției, expresie a caracterului de stat de drept și democratic, sau de a dezincrimina infracțiuni atunci când nu se mai justifică necesitatea folosirii mijloacelor penale, însă este evident că marja de apreciere a acestuia nu este una absolută (a se vedea și Decizia nr. 2 din 15 ianuarie 2014). Astfel, măsurile de politică penală trebuie să fie promovate în respectul valorilor, exigențelor și principiilor consacrate prin Constituție și asumate în mod expres și neechivoc de către Parlament.

De aceea, Curtea Constituțională subliniază permanent în deciziile sale faptul că „incriminarea/dezincriminarea unor fapte ori reconfigurarea elementelor constitutive ale unei infracțiuni țin de marja de apreciere a legiuitorului, marjă care nu este absolută, ea fiind limitată de principiile, valorile și exigențele constituționale” (Decizia nr. 683 din 19 noiembrie 2014 și, ad similib, Decizia nr.54 din 24 februarie 2015).

Tot în același sens, Curtea a subliniat că marja de apreciere a legiuitorului, atunci când pune în discuție limitarea unui drept constituțional, în speță art. 23 din Constituție (Decizia nr. 603 din 6 octombrie 2015, paragraful 23), sau nesancționarea încălcării unor

relații sociale ce ar avea drept consecință existența unei amenințări cu privire la instituțiile statului de drept, democrație, drepturile omului, echitatea și justiția socială este una limitată, fiind supusă unui control strict al Curții Constituționale (Decizia nr.2 din 15 ianuarie 2014).

În ceea ce privește Convenția de la New York privind combaterea corupției, în mod evident, reglementarea abuzului în serviciu trebuie să aibă în vedere obligația asumată de România prin ratificarea Convenției Națiunilor Unite privind combaterea corupției, adoptată la New York la 31 octombrie 2003 și ratificată prin Legea nr. 365/2004.

Decizia nr. 2008/801/CE a Consiliului UE din 25 septembrie 2008 privind încheierea, în numele Comunității Europene, a Convenției Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției, a avut scopul de a angaja Comunitatea prin instrumentul de confirmare oficială. Rezultă că respectarea acestei Convenții se analizează nu numai din prisma obligativității sale în dreptul intern, ci și din prisma respectării obligațiilor României în calitatea sa de stat membru UE.

Art. 19 din Convenție are următorul conținut:

„Fiecare stat parte are în vedere să adopte măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc a fi necesare pentru a atribui caracterul de infracțiune, în cazul în care actele au fost săvârșite cu intenție, faptei unui agent public de a abuza de funcțiile sau de postul său, adică de a îndeplini ori de a se abține să îndeplinească, în exercițiul funcțiilor sale, un act cu încălcarea legii, cu scopul de a obține un folos necuvenit pentru sine sau pentru altă persoană sau entitate”.

Conform art. 3 par. 2 din Convenție: „În scopurile aplicării prezentei convenții, nu este necesar, în afara dispozițiilor contrare, ca infracțiunile stabilite conform acesteia, să cauzeze o daună sau un prejudiciu patrimonial statului”. Prin urmare, se exclude ideea aplicării de plano a unui prag valoric.

Convenția stabilește un standard general minim, și nu un standard maxim în incriminarea faptelor de natură penală.

Potrivit art. 5 al Convenției: „1. Fiecare stat parte elaborează și aplică sau are în vedere, conform principiilor fundamentale ale sistemului său juridic, politici de prevenire a corupției eficiente și coordonate care favorizează participarea societății și care reflectă principiile de stat de drept, buna gestiune a problemelor politice și bunurile publice, de integritate, transparență și responsabilitate. 2. Fiecare stat parte se străduiește să pună la punct și să promoveze practici eficiente pentru prevenirea corupției”.

Prin restrangerea sferei persoanelor care pot beneficia de folosul realizat în urma săvârșirii faptei ilegale sunt nesocotite dispozițiile art. 11 alin. 1 din Constituție: "Statul Român se obligă să îndeplinească întocmai și cu bună-credință obligațiile ce-i revin din tratatele la care este parte".

România a ratificat la data de 15.09.2004 Convenția Națiunilor Unite împotriva corupției, iar la art. 19 se menționează "Fiecare stat parte are în vedere să adopte măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc a fi necesare pentru a atribui caracterul de infracțiune, în cazul în care actele au fost săvârșite cu intenție, faptei unui agent public de a abuza de funcțiile sau de postul său, adică de a îndeplini ori de a se abține să îndeplinească, în exercițiul funcțiilor sale, un act cu încălcarea legii, cu scopul de a obține un folos necuvenit pentru sine sau pentru altă persoană sau entitate."

Textul de lege adoptat nesocotește obligațiile asumate de România prin semnarea Convenției, restrangerea sferei persoanelor beneficiare ale folosului obținut doar la persoana faptuitorului și a sotului sau a unei rude sau afin până la gradul II inclusiv este în contradicție cu textul convenției.

Există mai multe tipuri de cauze CEDO împotriva României în care s-a făcut referire la infracțiunea de abuz în serviciu, fără a se fi constatat vreo încălcare.

Astfel, în cauza Teodor Octavian Tripon c. României (cererea nr. 27062/04, decizia de inadmisibilitate din 7 februarie 2012) sau în cauza Andrei Ioan Leș c. României (cererea nr. 28841/09, decizia de inadmisibilitate din 13 septembrie 2016), s-a constatat că prin condamnarea petenților pentru o astfel de infracțiune nu li s-au încălcat drepturi sau libertăți fundamentale (fără a se fi invocat însă și art. 7 din Convenție).

În alte cauze, Curtea a considerat că sancțiunile penale aplicate funcționarilor publici (în cadrul cărora se regăsesc și cele pentru infracțiunea de abuz în serviciu) pot constitui remedii în dreptul intern în cazul în care au loc încălcări de către aceștia ale drepturilor și libertăților fundamentale. Spre exemplu, în cauza Șerban c. României (cererea nr. 11014/05, hotărârea din 12 ianuarie 2012) sau în cauza Centrul de Resurse Juridice în numele lui Valentin Câmpeanu c. României (cererea nr. 47848/08, hotărârea din 17 iulie 2014), care priveau încălcarea de către statul român a dreptului la viață, curtea a considerat că puteau reprezenta remedii în dreptul intern (în respectarea obligației pozitive a statului de a desfășura o anchetă efectivă) urmărirea și sancționarea unor funcționari publici pentru abuz în serviciu sau neglijență în serviciu.

Într-o altă cauză, Adrian Năstase c. României (cererea nr. 80563/12, decizia de inadmisibilitate din 18 noiembrie 2014), în analiza capătului de cerere întemeiat pe art. 7 din Convenție (legat strict de modalitatea de calcul al termenului de prescripție a răspunderii penale), Curtea Europeană a statuat că „în speță, legea aplicată reclamantului îndeplinea condiția de „previzibilitate” în sensul art. 7 din Convenție” (par. 114).

Textul încalcă art.1 alin. (3) și (5) din Constituție.

26. Art. I pct. 51, prin raportare la art. 297 alin. (2) din Codul penal

„(3) Dispozițiile alineatelor (1) și (2) nu se aplică în cazul elaborării, emiterii și aprobării actelor adoptate de Parlament sau Guvern.”

Prin modificarea introdusă de prezentul text sunt afectate valori sociale protejate de Constituția României, prin nesancționarea încălcării unor relații sociale ce ar avea drept consecință existența unei amenințări cu privire la instituțiile statului de drept, democrație, drepturile omului, echitatea și justiția socială.

Conform prevederilor art. 11 alin. (1) din Constituție, "Statul român se obligă să îndeplinească întocmai și cu bună-credință obligațiile ce-i revin din tratatele la care este parte." Astfel, ratificând sau aderând la convențiile internaționale menționate în prealabil, statul român și-a asumat obligația de a respecta și transpune întocmai prevederile internaționale în dreptul său intern, și anume obligația de a incrimina corupția activă și corupția pasivă (Decizia nr. 2 din 15 ianuarie 2014). Astfel cum s-a reținut de către Curtea Constituțională în aceeași decizie, „potrivit art. 1 alin. (5) din Legea fundamentală, respectarea Constituției este obligatorie, de unde rezultă că Parlamentul nu-și poate exercita competența de incriminare și de dezincriminare a unor fapte antisociale, decât cu respectarea normelor și principiilor consacrate prin Constituție”.

27. Art. I pct. 52, prin raportare la abrogarea art. 298 din Codul penal

Se încalcă art. 1 alin. (3) și alin. (5) din Constituție, fiind necesară sancționarea faptelor antisociale savarsite de functionari publici, chiar și din culpă, considerate mai grave prin prisma funcției publice ocupate.

Sunt afectate alte valori sociale protejate de Constituția României prin nesancționarea încălcării unor relații sociale, ce ar avea drept consecință existența unei amenințări cu privire la instituțiile statului de drept, democrație, drepturile omului, echitatea și justiția socială.

Nevoia protejării acestor valori este menționată și în decizia CCR nr. 518/2017:

“25. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține, dintr-o perspectivă istorică, faptul că infracțiunea de neglijență în serviciu a fost incriminată, pentru început, în art. 242 din Codul penal din 1936, publicat în Monitorul Oficial al României, nr. 65 din 18 martie 1936, titlul III - "Crime și delictе contra administrației publice", capitolul I - "Delictе săvârșite de funcționarii publici", secțiunea a III-a - "Neglijența în funcțiuni". În

forma inițială, art. 242 din Codul penal din 1936 incrimina neglijența în funcțiuni numai pentru gestionari, avea ca obiect apărarea patrimoniului public și prevedea că "Funcționarul public care, prin neglijență, neprevedere sau ușurință în supraveghere sau paza banilor, valorilor, actelor sau oricăror lucruri ce i-au fost încredințate, în virtutea funcțiunii sale, va fi pricinuit sustragerea sau distrugerea lor, comite delictul de neglijență în funcțiune și se pedepsește cu închisoare corecțională de la 3 luni la un an și amendă de la 2.000 la 5.000 lei." Ulterior, această incriminare a fost extinsă pentru toți funcționarii publici, dispozițiile art. 242 din Codul penal din 1936 fiind modificate succesiv prin Decretul nr. 192/1950, publicat în Buletinul Oficial nr. 67 din 5 august 1950, prin Decretul nr. 202/1953, publicat în Buletinul Oficial nr. 15 din 14 mai 1953, și prin Decretul nr. 318/1958, publicat în Buletinul Oficial nr. 27 din 21 iulie 1958. După modificarea art. 242 din Codul penal din 1936, prin Decretul nr. 212/1960, publicat în Buletinul Oficial nr. 8 din 17 iunie 1960, titlul secțiunii III - "Neglijența în funcție" a capitolului I, titlul III al Codului penal din 1936, a fost înlocuit cu "Neglijența în serviciu", pentru a se pune de acord titlul secțiunii cu denumirea infracțiunii, iar textul prevedea că "Încălcarea de către un funcționar a îndatoririlor de serviciu, prin neîndeplinirea lor sau greșita lor îndeplinire, săvârșită din culpă și în mod repetat sau chiar numai o singură dată dar prezentând un caracter grav, constituie infracțiunea de neglijență în serviciu dacă: 1. a cauzat o tulburare bunului mers al unității obștești sau o vătămare intereselor legale ale cetățenilor, sau 2. a cauzat în mod direct o pagubă avutului obștesc. Neglijența în serviciu care avut vreuna dintre urmările arătate în alin. 1 pct. 1 se pedepsește cu închisoarea corecțională de la o lună la 2 ani sau amenda de la 300-1.000 lei. Neglijența în serviciu care a avut urmările arătate în alin. 1 pct. 2 se pedepsește, în raport cu valoarea pagubei produse, după cum urmează: a) până la 20.000 lei inclusiv, de la 1 lună la 1 an închisoare corecțională; b) 20.000-50.000 lei inclusiv, 1-4 ani închisoare corecțională; c) peste 50.000 lei, 4-7 ani închisoare corecțională și interdicție corecțională de la 1-3 ani. Neglijența în serviciu care a avut urmare o catastrofă se pedepsește cu închisoare corecțională de la 7-10 ani, confiscarea parțială sau totală a averii și interdicție corecțională de la 1-6 ani. Catastrofa constă în distrugerea sau degradarea unor mijloace de transport în comun de mărfuri sau persoane, ori a unor instalații sau lucrări importante și care a avut urmări deosebit de grave sau a provocat pierderi de vieți omenești ori vătămarea gravă a unor persoane. În cazurile de neglijență în serviciu, instanța va putea pronunța și destituirea din funcție".

26. Așadar, Curtea constată că, după modificarea din 1960, art. 242 din Codul penal din 1936 prevedea că urmarea imediată a infracțiunii de neglijență în serviciu constă într-o "tulburare a bunului mers al unității sau o vătămare a intereselor legale ale cetățenilor", fiind reglementată și condiția ca fapta să fie repetată ori să aibă caracter grav pentru a realiza conținutul infracțiunii, în cazul pagubei cauzate avutului obștesc, pedeapsa fiind stabilită în raport cu valoarea pagubei produse. De asemenea, tot în Codul penal din 1936, au fost incriminate, separat, și alte infracțiuni de neglijență cu caracter special, respectiv neglijența în efectuarea supravegherii executării contractelor de furnituri, neglijența în administrarea și gestionarea bunurilor aparținând unităților obștești, neglijența care a avut ca urmare pierderea vitelor la o gospodărie agricolă de stat sau la o cooperativă agricolă de producție.

27. Codul penal român din 1969, republicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 65 din 16 aprilie 1997, incrimina neglijența în serviciu în art. 249, potrivit căruia "1. Încălcarea din culpă, de către un funcționar public, a unei îndatoriri de serviciu, prin neîndeplinirea acesteia sau prin îndeplinirea ei defectuoasă, dacă s-a cauzat o tulburare însemnată bunului mers al unui organ sau al unei instituții de stat ori al unei alte unități din cele la care se referă art. 145 sau o pagubă patrimoniului acesteia ori o vătămare importantă intereselor legale ale unei persoane, se pedepsește cu închisoare de la o lună la 2 ani sau cu amendă. 2. Fapta prevăzută în alin. 1, dacă a avut consecințe deosebit de grave, se pedepsește cu închisoare de la 2 la 10 ani.", iar Codul penal în vigoare, în art. 298, stabilește, în mod parțial similar în ceea ce privește elementul material al laturii obiective și al urmărilor infracțiunii de neglijență în serviciu, că "Încălcarea din culpă de către un funcționar public a unei îndatoriri de serviciu, prin neîndeplinirea acesteia sau prin îndeplinirea ei defectuoasă, dacă prin aceasta se cauzează o pagubă ori o vătămare a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani sau cu amendă."

28. Curtea reține că rațiunea incriminării faptei de neglijență în serviciu este similară celei pentru care este incriminat abuzul în serviciu, diferența între cele două infracțiuni distingându-se la nivelul laturii subiective - intenția în cazul abuzului în serviciu, respectiv culpa cu prevedere (ușurința)/culpa fără prevedere sau simplă (neglijența) în cazul infracțiunii de neglijență în serviciu. Latura obiectivă a infracțiunii de neglijență în serviciu este formată, ca și la infracțiunea de abuz în serviciu, din elementul material, însoțit de o cerință esențială, urmarea imediată și legătura de cauzalitate dintre activitatea

ilicită și rezultatul produs. Curtea reține, de asemenea, că elementul material al laturii obiective al infracțiunii de neglijență în serviciu presupune încălcarea din culpă a unei îndatoriri de serviciu de către un funcționar public sau de către o altă persoană încadrată în muncă (în cazul variantei atenuate prevăzute de art. 308 din Codul penal) prin cele două modalități normative, respectiv "neîndeplinirea" ori "îndeplinirea defectuoasă" a acesteia.”

Prin urmare, este necesară incriminarea ambelor fapte pentru a se materializa eficient protejarea valorilor sociale.

28. Art. I pct. 53, prin raportare la art. 308 alin. (2) și (4) din Codul penal

“(3) Dacă infracțiunile prevăzute la art. 295 și 297-300 au produs un prejudiciu material, iar făptuitorul acoperă integral prejudiciul cauzat, în cursul urmăririi penale sau al judecării, până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești, limitele prevăzute la alin. (2) se reduc la jumătate.

(4) Dispozițiile alin. (3) se aplică tuturor persoanelor care au comis împreună una dintre faptele prevăzute de alin. (1), indiferent dacă plata a fost efectuată doar de unul sau o parte dintre aceștia.”

Se încalcă art. 1 alin. (3) și alin. 5 din Constituție, dar și art. 16 alin. 1 din Constituție: „(1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări”.

Or, ceilalți făptuitori ar fi privilegiați în raport cu persoana care a achitat integral prejudiciul cauzat, din moment ce nu se află pe poziții de egalitate, ci li se acordă un avantaj legal fără să achite nicio sumă de bani. Pentru egalitate în fața legii, ar trebui ca fiecare dintre aceștia să facă dovada achitării propriei cote din prejudiciu către cel care a făcut singur plata prejudiciului integral (pentru care toți răspund solidar), existând drept de regres în funcție de contribuția fiecăruia la producerea prejudiciului.

Alin. 4 al textului nu este corelat cu dispozițiile de reducere a pedepsei stipulate în alte legi (ex.: Legea nr.241/2005). Deosebirea se referă la momentul acoperirii pagubei, sfera de aplicare a cauzei de reducere a pedepsei.

Textul încalcă art.1 alin. (5) din Constituție în componenta referitoare la previzibilitate, claritate și precizie.

29. Art. I pct. 62, prin raportare la art. 367 alin. (6) din Codul penal

“(6) Prin grup infracțional organizat se înțelege grupul structurat, format din 3 sau mai multe persoane, care există pentru o perioadă și acționează în mod coordonat în scopul comiterii uneia sau mai multor infracțiuni grave, pentru a obține direct sau indirect un beneficiu financiar sau alt beneficiu material. Nu constituie grup infracțional organizat grupul format ocazional în scopul comiterii imediate a uneia sau mai multor infracțiuni și care nu are continuitate sau o structură determinată ori roluri prestabilite pentru membrii săi în cadrul grupului. Prin infracțiune gravă se înțelege oricare dintre infracțiunile prevăzute de art. 223 alin. (2) din Codul de procedură penală, precum și acelea pentru care legea prevede pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani.”

Textul încalcă art.1 alin. (5) din Constituție în componenta referitoare la previzibilitate, claritate și precizie. Expresia „prin grup infracțional organizat se înțelege grupul structurat” este neclară, termenii de organizat și structurat sunt sinonime, astfel că nu se poate prezice ce a intenționat legiuitorul să incrimineze. De asemenea, sintagma „structurat” poate fi interpretată ca o condiție obligatorie pentru reținerea ca infracțiune să existe o anumită organizare formală a grupului. Or, în realitate, nu numai că o formalizare este arareori întâlnită, dar proba acesteia se poate dovedi imposibilă, activitatea infracțională organizată nefiind cunoscută pentru birocrație internă. În asemenea cazuri, deși activitatea infracțională va avea loc, prin prisma faptului că nu există dovezi cu privire la organizarea formală a grupului, fapta va putea scăpa nepedepsită.

De asemenea, apreciem că introducerea unei condiții suplimentare legate de urmărirea unui beneficiu material este nejustificată și intră în contradicție cu textele constituționale indicate mai sus. Astfel, este posibil ca grupul să fie constituit în vederea comiterii unor infracțiuni foarte grave, spre exemplu infracțiunea de omor, dar fără a se urmări obținerea unui beneficiu material. În astfel de situații nu se mai protejează relațiile sociale ocrotite prin acest text.

În drept, ne întemeiem sesizarea atât pe dispozițiile art. 133, alin. (3) din Regulamentul Camerei Deputaților, cât și pe dispozițiile art. 15 , alin 1 și 2 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale.